

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2016 – 2017

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται
MONO ηλεκτρονικά.
Οι φοιτητές ΔΕΝ έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις
εξετάσεις μαθημάτων που ΔΕΝ έχουν δηλώσει.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
- Εκπαίδευση	6
- Προπτυχιακές Σπουδές	7
- Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	8
- Πρακτική άσκηση	8
- Εκπαιδευτικές ειδηρομές	8
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	9
- Εργαστήρια	9
- Μουσεία	9
- Βιβλιοθήκη	9
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	11
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	12
- Υποχρεωτικά μαθήματα	13
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	14
- Συντομογραφίες	14
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	15
- Υποχρεωτικά μαθήματα	16
- Κατ' επιλογήν μαθήματα	17
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	18

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	19
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	20
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	21
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	22
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	31
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	38
Δ. Τομέας Λαογραφίας	46
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας	52
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	54
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	55
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	63
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	71
Δ. Τομέας Λαογραφίας	78
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	83
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	85

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σιόπο του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/Β1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

Α. Φιλολογίας

Β. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις Τομείς:

Α. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Β. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας. Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 2-3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Κάθε εβδομαδιαίο τρίωρο μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες. Για το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 το χειμερινό εξάμηνο (διδακτική περίοδος) αρχίζει στις 3 Οκτωβρίου 2016 και λήγει στις 15 Ιανουαρίου 2017. Το εαρινό εξάμηνο (διδακτική περίοδος) αρχίζει στις 13 Φεβρουαρίου 2017 και λήγει στις 2 Ιουνίου 2017. Οι ημερομηνίες καθορίζονται από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών κ.λπ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 242.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας καθώς και τα μαθήματα Παιδαγωγικών και Διδακτικής αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες. Στις ξένες γλώσσες συνολικά 2 πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν .

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (Π. Α.)

Η Π.Α. πραγματοποιείται επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κ.λπ.), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία - Λαογραφία»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651095113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651095158

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο (web: <http://folklore-museum.uoi.gr>)

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιούτων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδικής Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσικα, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό). Στην Βιβλιοθήκη έχουν μεταφερθεί από το τμήμα και τα παρακάτω Αρχεία:

- Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάναρη» (Τομέας Αρχαιολογίας)

- Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Έχει μεταφερθεί στην κεντρική βιβλιοθήκη).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής Αρχεία:

- Λαογραφικό Αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας)
- Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας)
- Μουσικολογικό Αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τους φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τους φοιτητές καθημερινά από τις 10π.μ. έως τη 1μ.μ. (τηλ. 2651007231, 2651007232, 265107180, email: gramisar@cc.uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Γεώργιος Καψάλης

Αντιπρυτάνεις: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Θωμάς Μπάκας, Ανδρέας Φωτόπουλος

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Κατερίνη Λιάμπη

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Χρήστος Σταυράκος

Αναπλ. πρόεδρος: -

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Ιστορία – Λαογραφία (63 δ. μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	9
Ρωμαϊκή Ιστορία	6
Βυζαντινή Ιστορία	9
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	12
Βαλκανική Ιστορία	6
Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	9
Λαογραφία	9
Επιγραφική	3
Σύνολο δ. μ	<hr/> 63

β) Αρχαιολογία (18 δ. μ)

Προϊστορική Αρχαιολογία	3
Κλασική Αρχαιολογία	3
Βυζαντινή Αρχαιολογία	3
Ιστορία της Τέχνης	3
Και από τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα κατά την προτίμηση του φοιτητή	6
Σύνολο δ. μ	<hr/> 18

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (27 δ. μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία	3
Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά - Διδακτική	6
Σύνολο δ. μ	<hr/> 27

2. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (36 δ. μ.)

<i>A' ομάδα:</i> Μαθήματα των Τομέων Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας, 15 Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας (Ιστορία, Επιγραφική, Λαογραφία)	
<i>B' ομάδα:</i> Κλασική Φιλολογία (Αρχαία Ελληνικά, Λατινικά), Νεοελληνική και Μεσαιωνική Φιλολογία, Γλωσσολογία 9	
<i>Γ' ομάδα:</i> 1. Αρχαιολογία & Ιστορία της Τέχνης 12	
Σύνολο δ. μ.	<hr/> 36
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά 12	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ. μ.	<hr/> 156

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Επ. Υπ.	=	Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό
ΙΑ	=	Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Ιστ	=	Ιστορική Κατεύθυνση
Πτ	=	Επί πτυχίω
ΠΤΔΕ	=	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Σ	=	Σεμινάριο
Υπ.	=	Υποχρεωτικό
Φ	=	Τμήμα Φιλολογίας
ΦΠΨ	=	Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
δ. μ.	=	διδακτικές μονάδες

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

1. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Υπ.) (108 διδακτικές μονάδες)

α) Αρχαιολογία (63 δ. μ.)

Προϊστορική Αρχαιολογία	15
Κλασική Αρχαιολογία (ή Ρωμαϊκή)	18
Βυζαντινή Αρχαιολογία (ή Μεταβυζαντινή)	18
Ιστορία της Τέχνης	12
Σύνολο δ. μ	<hr/> 63

β) Ιστορία – Λαογραφία (24 δ. μ)

Αρχαία Ελληνική Ιστορία	3
Ρωμαϊκή Ιστορία	3
Βυζαντινή Ιστορία	3
Νεότερη Ελληνική Ιστορία	3
Ευρωπαϊκή Ιστορία	3
Βαλκανική Ιστορία	3
Λαογραφία	3
Επιγραφική	3
Σύνολο δ. μ	<hr/> 24

γ) Μαθήματα άλλων Τμημάτων (24 δ. μ)

Αρχαία Ελληνικά	9
Μεσαιωνική Ελληνική Φιλολογία ή Νέα Ελληνική Φιλολογία	6
Φιλοσοφία	3
Λατινικά	3
Παιδαγωγικά - Διδακτική	6
Σύνολο δ. μ	<hr/> 24

3. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (Επ. Υπ.) (33 δ. μ.)

<i>A' ομάδα:</i> μαθήματα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	12
<i>B' ομάδα:</i> μαθήματα Κλασικής Φιλολογίας (Αρχαία ή Λατινικά), Μεσαιωνική Φιλολογία	6
<i>Γ' ομάδα:</i> Μαθήματα των Τομέων Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας, Νεότερης Ιστορίας και Λαογραφίας (Ιστορία, Επιγραφική, Λαογραφία)	15
Σύνολο δ. μ	<hr/> 33
Ξένη Γλώσσα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά	12
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ δ. μ.	<hr/> 156

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

A' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά
8. Ξένη Γλώσσα

B' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά
8. Ξένη γλώσσα

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή
Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Φιλοσοφία
ή Ιστορία της Φιλοσοφίας
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα αναθεωρείται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.)
106	Εκπαίδευση και Νέοι στην αρχαιότητα	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ', Πτ., (Επ. Υπ.)
108	Η Αρχαία Σπάρτη: Η ιστορία και ο μύθος της	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ', Πτ., (Επ. Υπ.), Φιλ.
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
179	Η ρωμαϊκή επέκταση στον μεσογειακό χώρο (343-31 π.Χ.)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
193	Οι δίκες του Ιησού και του Αποστόλου Παύλου: η Καινή Διαθήκη ως πηγή για τη γνώση της ρωμαϊκής διοίκησης στη Μέση Ανατολή	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
235	Η περίοδος της εικονομαχίας, 717-843	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
292	Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
296	Η ελληνική διάνοηση στον αραβικό πολιτισμό	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Επ. Υπ.)
105	Ο Μέγας Αλέξανδρος στην πρώιμη αραβική γραμματεία	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
313	Βαλκανική Ιστοριογραφία (19 ^{ος} αι.)	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Γ' (Υπ.)
322	Χριστιανο-ισλαμικές ορθοδοξίες και συγκρητισμός στα Βαλκάνια (13 ^{ος} -16 ^{ος} αιώνες)	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Ε', Ζ' (Σ), (Επ. Υπ.)
340	Το μεσαιωνικό παρελθόν στα Βαλκανικά κράτη (19 ^{ος} -20 ^{ος} αιώνες): Ιστοριογραφία – Τέχνη – Θέατρο - Σινεμά	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την κάθοδο των Πρωτοελλήνων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων – κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση σε κάθε εβδομαδιαίο μάθημα δίνεται στις μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ιστορίας σε σχέση με τις μεθόδους προσέγγισης των πηγών. Σε αυτό συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα αρχαιογνωστικά μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της Αρχαίας ιστορίας, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

ΙΑΕ 106 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Η εκπαίδευση ως μέρος της ευρύτερης ελληνικής παιδείας και της ελληνικής ταυτότητας, από την αρχαϊκή έως και την ελληνιστική εποχή. Οι βασικές αρχές της εκπαίδευσης των νέων, οι θεσμοί και η οργάνωση στο πλαίσιο των πόλεων και των βασιλείων. Η σημασία της εκπαίδευσης για την σχέση των Ελλήνων με τους υπόλοιπους λαούς, και ιδιαίτερα με τους Ρωμαίους.

Στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τα εκπαιδευτικά συστήματα των σημαντικότερων πόλεων και βασιλείων της αρχαιότητας, αλλά και στην επανερμηνεία των πολιτικών και κοινωνικών αξιών που η εκπαίδευση αυτή μετέδιδε. Το μάθημα στρέφεται επίσης και προς την ελληνική και εξελληνισμένη Ανατολή και τη σημασία της εκπαίδευσης στον χώρο της ευρύτερης Ανατολικής Μεσογείου. Αναλύεται ο ρόλος που διαδραμάτισαν οι πόλεις-κράτη και οι μοναρχίες, επηρεάζοντας τις σχολικές δομές και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, και ακόμα συζητούνται διαδικασίες περισσότερο πολύπλοκες, όπως ο αλφαριθμητισμός, οι ηλικιακές κατηγορίες, ο διαχωρισμός των δύο φύλων και οι σχέσεις του ελληνικού με τους υπόλοιπους αρχαίους πολιτισμούς. Έμφαση δίνεται στην προσέγγιση όχι μόνο των ιστορικών, αλλά και των ιστοριογραφικών προβλημάτων που σχετίζονται με τα παραπάνω θέματα, καθώς και στην πρόσληψή τους από τους μεταγενέστερους.

Διάγραμμα μαθημάτων

- I. Ο Πολιτισμός της Παιδείας
- II. Ο κόσμος του Ομήρου
- III. Η εκπαίδευση των νέων στη Σπάρτη
- IV. Η εκπαίδευση στην Αθήνα
- V. Η εκπαίδευση των εφήβων στην Αθήνα
- VI. Πολιτισμός και εκπαίδευση στα Ελληνιστικά Βασίλεια.

VII. Ρώμη και ελληνική εκπαίδευση

VIII. Πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις, ρόλος των φύλων στην εκπαίδευση.

IX. Η πρόσληψη της ελληνικής εκπαίδευσης

ΙΑΕ 108 Η ΑΡΧΑΙΑ ΣΠΑΡΤΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Η ιστορία της Αρχαίας Σπάρτης έχει αποτελέσει θέμα πολλών αντιπαράθεσεων. Η οργάνωση της κοινωνίας και του στρατού, τα πολιτικά όργανα, η θέση των γυναικών και των ειλώτων εξακολουθούν να εγείρουν ζητήματα ερμηνείας. Το ίδιο ισχύει και με τον ρόλο που έπαιξε η Σπάρτη ως πηγή έμπνευσης σε μεταγενέστερες εποχές. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Διάγραμμα

I. Η διαμόρφωση του λακεδαιμονικού κράτους.

II. Η κοινωνική οργάνωση.

III. Το πολιτικό σύστημα.

IV. Η εξωτερική πολιτική της Σπάρτης (6^{ος} -4^{ος} αι. π.Χ.)

V. Η κρίση του 3^{ου} αι. π.Χ. και η παρέμβαση της Ρώμης.

VI. Η Σπάρτη κατά τη ρωμαϊκή περίοδο.

VII. Ο μύθος της Σπάρτης στους μεταγενέστερους.

ΙΡΩ 179 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

(343-31 π.Χ.)

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η διεξόδος της Ρώμης στον μεσογειακό χώρο μεταξύ των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων και της Καρχηδόνας. Η λογική του επεκτατισμού και η σημασία του πολιτεύματος της Respublica για την επίτευξη των ρωμαϊκών γεωστρατηγικών στόχων. Οι Σαμνιτικοί πόλεμοι και ο εξελικτικός εκρωμαϊσμός της Ιταλίας. Η απόκρουση της εισβολής του Πύρρου. Οι Μακεδονικοί πόλεμοι. Ο πόλεμος του Αντιόχου. Οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι. Η κατάκτηση της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους.

Σκοπός του μαθήματος: η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η Respublica κατέκτησε μέσα σε τρεις αιώνες ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο και η ανάλυση της διασύνδεσης μεταξύ του πολιτικού συστήματος της Ρώμης κατ' αυτή την περίοδο και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των επεκτατικών της βλέψεων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: αναμένεται η δημιουργία εκ μέρους των φοιτητών σφαιρικής εικόνας των διαδραματισθέντων από την έναρξη του Α' Σαμνιτικού πολέμου έως τη ναυμαχία του Ακτίου και, συνάμα, συνειδητοποίηση της σημασίας που είχε για την εξέλιξη της Ιστορίας η στρατηγική στόχευση της Ρώμης να ελέγξει πλήρως, ως φυσικό της χώρο, την ιταλική χερσόνησο και στη συνέχεια να διευρύνει το *imperium* τόσο προς Δυσμάρ όσο και προς Ανατολάς, σε βάρος της Καρχηδόνας και των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων.

ΙΡΩ 193 ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ: Η

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΩΣ ΠΗΓΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η ρωμαϊκή παρουσία στην Παλαιστίνη μέχρι την ηγεμονία του Τιβερίου. Το καθεστώς της Κοίλης Συρίας. Το σύστημα της Τετραρχίας και η ρωμαϊκή διοίκηση μιας *procuratoria* επαρχίας όπως η Ιουδαία.. Η δίκη του Ιησού: σύγκρουση νόμων. Ο ρόλος του Σανχεντρίν (Συνεδρίου). Ο Παύλος ενώπιον των ρωμαϊκών αρχών: *provocatio* ή *appellatio*;

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης

κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

Σκοπός του μαθήματος: να καταδειχθεί στους φοιτητές αφ' ενός ότι τα ιερά κείμενα, τοποθετούμενα κάτω από το πρίσμα της επιστημονικής έρευνας της Ιστορίας, συνιστούν ταυτόχρονα σημαντικές γραμματειακές πηγές για τους θεσμούς, πολιτικούς και κοινωνικούς, των ρωμαϊκών επαρχιών και, αφ' ετέρου, να εισαχθούν οι φοιτητές στη μέθοδο της συγκριτικής ανάλυσης γεγονότων, της αντιπαράβολής πηγών προς εξαγωγή συνθετικών τελικών συμπερασμάτων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιάτητας στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσίασής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

IBY 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδασκαλίας με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδασκαλίας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδασκαλικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

IBY 235 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η σημαντική έλλειψη πηγών καθώς και τα προβλήματα που παρουσιάζονται, κάνουν την περίοδο αμφισβήτησης του ρόλου των εικόνων (717-843) μία από τις πλέον γοητευτικές της Βυζαντινής ιστορίας. Θα καταβληθεί προσπάθεια να αναλυθούν τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου, ενώ έμφαση θα δοθεί στα πολιτικά γεγονότα με την εξέταση Βυζαντινών, ενδεχομένως και Λατινικών σχετικών κειμένων. Στόχο του σεμιναρίου αποτελεί η προσπάθεια να κατανοήσουν οι φοιτητές την διαφορετική αντιμετώπιση των προβλημάτων σε ανατολή και

δύση και τις πολύ μεγάλες πολιτικές επιπτώσεις που προέκυψαν με την άνοδο του Καρόλου του Μεγάλου και την ισχυροποίηση Αράβων και Βουλγάρων. Οι φοιτητές υποχρεούνται να εκπονήσουν γραπτή εργασία σε επιλεγμένο θέμα πολιτικού ή θεολογικού ενδιαφέροντος, σύνοψη της οποίας υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

IBY 292 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ (Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Το μάθημα «Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές Σπουδές» προσφέρει επιστημονική γνώση που είναι απαραίτητη στις απαιτήσεις της σύγχρονης πολυπολιτισμικής πραγματικότητας.

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της μετάδοσης και της επίδρασης στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στον αραβικό πολιτισμό, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με την ετερότητα στην κοινωνία και την εκπαίδευση.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους μετάδοσης στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στους λαούς της Ανατολής και τον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να περιγράφουν τη μετάδοση στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.
- Να εντοπίζουν στοιχεία της ελληνικής φιλοσοφικής και επιστημονικής διάνοησης στην αραβική γραμματεία.
- Να μελετούν απόψεις αραβόφωνων συγγραφέων για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους.
- Να επισημαίνουν τις επιρροές και τη συμβολή του ελληνισμού στην ανάπτυξη των αραβικών επιστημών και του «αραβικού ανθρωπισμού».

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερευνής - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά. Εργαλεία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδίκευσης.
- «Ελληνισμός»: ορισμοί – παρατηρήσεις. Ο «ελληνισμός» στην ιουδαϊκή γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.
- Ο «ελληνισμός» στην συριακή γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.
- Ο «ελληνισμός» στην περσική γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.
- Η ελληνική γλώσσα και παιδεία στην Εγγύς και Μέση Ανατολή έως τα τέλη του 7^{ου} αι. μ.Χ. Εκπαιδευτικά κέντρα και διακεκριμένοι εκπρόσωποι στη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες.
- Η ελληνική παιδεία στις χριστιανικές σχολές των νεστοριανών, ιακωβιτών και μελχιτών στην Εγγύς και Μέση Ανατολή. Οι *ṣābī'ūn* της πόλης Χαρράν.
- Ο εξαραβισμός της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, η ενσωμάτωση στοιχείων των παραδόσεων των λαών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής στον υπό διαμόρφωση ισλαμικό πολιτισμό.
- Η αρχαία ελληνική κληρονομιά στην αραβική παράδοση. Μεταφράσεις ελληνικών έργων στα Αραβικά (π.χ. Πλάτωνος, *Πολιτεία*, Αριστοτέλους, *Ηθικά Νικομάχεια*). Πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους στην πρώιμη αραβική γραμματεία.
- Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Jāhiz (776 - 869 μ. Χ.) για τους Έλληνες,

την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

- Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Ya'qūbī (π. 905 μ. Χ) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.
- Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Mas'ūdī (896-956 μ.Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.
- Στοιχεία της ελληνικής τέχνης στην πρώιμη ισλαμική τέχνη. Η συμβολή του «ελληνισμού» στην ανάπτυξη του «αραβόφωνου ανθρωπισμού».
- Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Οργάνωση διδασκαλίας: Τρόπος και Μέθοδοι διδασκαλίας

- Διαλέξεις με χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών και νέες τεχνολογίες.
- Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας.

IBY 296 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΡΑΒΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στη Βαγδάτη από τον 8^ο ως τον 11^ο μ. Χ. αιώνα.

Επιμέρους στόχοι του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές το ιστορικό πλαίσιο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων, καθώς και τι και γιατί μεταφράστηκε στα Αραβικά, να δίνουν παραδείγματα χαμένων ελληνικών έργων που σώζονται μόνο σε αραβική μετάφραση, να ονοματίζουν ελληνικά γραμματειακά είδη που υιοθετήθηκαν από την αραβόφωνη γραμματεία, να αναγνωρίζουν την επίδραση που άσκησαν οι ελληνοαραβικές μεταφράσεις στη διαμόρφωση αφηρημένων εννοιών και στην κατασκευή επιχειρημάτων στην αραβόφωνη φιλοσοφική και επιστημονική γραμματεία.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Βιβλιογραφικές και άλλες εισαγωγικές παρατηρήσεις. Προλεγόμενα στον αραβικό πολιτισμό.

Το ιστορικό πλαίσιο της μετάφρασης έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στα Αραβικά.

Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής διανόησης - Ιδεολογικοί και πολιτικοί παράγοντες, θεωρητικοί και πρακτικοί λόγοι, εκπαίδευση διοικητικών υπαλλήλων (δύο διαλέξεις).

Η δημιουργία του μεταφραστικού κινήματος της Βαγδάτης. Στάδια και η εξέλιξή του. (τρεις διαλέξεις: πρώιμες μεταφράσεις, ο 'κύκλος του al-Kindī', η 'σχολή του Ḥunayn ibn Ishāq', οι «Αριστοτελιστές της Βαγδάτης»)

Πάτρωνες, μεταφραστικές περίοδοι και τα χαρακτηριστικά των.

Ομαδοποιήσεις των μεταφράσεων και η τεχνική τους.

Η σημασία των ελληνοαραβικών μεταφράσεων (διάσωση μέρους της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς, η συμβολή τους στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, στην κατασκευή αστρονομικών οργάνων και χαρτών, καθώς και στην ίδρυση βιβλιοθηκών, νοσοκομείων και αστρονομικών παρατηρητηρίων).

Η επίδραση της ελληνικής διανόησης στην αραβόφωνη ισλαμική σκέψη (γραμματειακά είδη, κατασκευή εννοιών και επιχειρημάτων), καθώς και στη διαμόρφωση και ανάπτυξη της φιλοσοφίας και άλλων επιστημών στην αραβική γλώσσα.

Παραδείγματα της επίδρασης της αρχαίας ελληνικής διανόησης σε έργα αραβόφωνων μουσουλμάνων φιλοσόφων, επιστημόνων και άλλων διανοουμένων (δύο διαλέξεις).

Γραπτή εξέταση. Εργασία Προαιρετική.

IBY 105 Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΡΑΒΙΚΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η παρουσίαση των ιστοριών και διηγήσεων που απαντούν στην

πρώιμη αραβόφωνη γραμματεία για τον Μέγα Αλέξανδρο.

Επιμέρους στόχοι του σεμιναρίου είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές τις απόψεις αραβόφωνων μουσουλμάνων συγγραφέων της πρώιμης ισλαμικής ιστορίας για τον Μέγα Αλέξανδρο, να εντοπίζουν τις διαφορές από αντίστοιχες ελληνικές διηγήσεις, να μπορούν να δίνουν παραδείγματα από τις εξελίξεις του θρύλου του Μεγάλου Αλεξάνδρου στους λαούς του χαλιφάτου, και να διερευνούν το σκοπό που υπηρετούν αυτές οι διηγήσεις στο έργο και στο ακροατήριο των αραβόφωνων ιστορικών.

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Μεθοδολογία και τεχνική της επιστημονικής εργασίας.

Ο Μέγας Αλέξανδρος στις παραδόσεις των λαών της Ανατολής (Συριακή και Περσική παράδοση) (δύο συναντήσεις)

Το Κοράνιο και η ταυτότητα του 'Δίκερον' (*Dhū l-Qarnayn*).

Αναφορές στον Μέγα Αλέξανδρο σε αραβικά Υπομνήματα στο Κοράνιο.

Διηγήσεις για τον Μέγα Αλέξανδρο στις μουσουλμανικές *Ίστορίες των Προφητών*?

Αραβικές μεταφράσεις της αλληλογραφίας Αριστοτέλη και Μεγάλου Αλεξάνδρου – Σχολιασμός αποσπασμάτων (δύο συναντήσεις).

Η αραβόφωνη σοφολογική γραμματεία για τον Μέγα Αλέξανδρο.

Διηγήσεις του μυθιστορήματος του Ψευδο-Καλλιस्थένη σε έργα Αράβων συγγραφέων – Ομοιότητες και διαφορές – Σχολιασμός αποσπασμάτων (δύο συναντήσεις).

Αποτίμηση των ιστοριών και θρύλων για τον Μέγα Αλέξανδρο που παρατίθενται στην πρώιμη αραβόφωνη γραμματεία - Νεωτερισμοί.

Παρουσίαση εργασιών. Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές Σπουδές» ή το μάθημα «Η ελληνική διανόηση στον αραβικό πολιτισμό».

IBY 311 ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επιρράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς εξορίας. Στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες αντίστασης, από τους οποίους η Νίκαια τελικά θα πετύχει την αποκατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα προσδιορισθεί από τις εσωτερικές διαμάχες, τις εξωτερικές απειλές, την οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα, παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBA 313 ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ (19^{ος} – 20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα αυτό προσεγγίζονται κριτικά, μέσα από κείμενα βαλκάνιων ιστορικών (Marin Drinov, Vuk Stefanovic Karadzic, A. D. Xenopol, Sami και Naim Frasheri κ.ά.), τα βασικά ζητήματα των εθνικών ιστοριογραφιών καθενός βαλκανικού κράτους: η θεματική (γεγονοτολογική πολιτική, διπλωματική και στρατιωτική ιστορία), οι θεωρητικές αφετηρίες του Ιστορισμού (νομοτελειακή εξέλιξη του έθνους και οργάνωσή του σε κράτος) και η μέθοδος (ευρετική, κριτική πηγών).

Ειδικότερα, διερευνώνται η παραγωγή της ιστορικής γνώσης, η επαγγελματοποίηση του ιστορικού και η κοινωνική λειτουργία της Ιστορίας ως συστατικού του κυρίαρχου πολιτικού λόγου του κάθε κράτους. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται: α) στην ανάδειξη του (εθνικού) μεσαιωνικού παρελθόντος, β) στη θεσμοθέτηση της Ιστορίας ως ιδιαίτερου αντικειμένου έρευνας στα νεοσυσταθέντα κρατικά Ιδρύματα (Ακαδημία, Ερευνητικά Κέντρα, Πανεπιστήμια, Κρατικά Αρχεία) και διδασκαλίας στην υποχρεωτική Δημοτική και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και γ) στη διάχυση της ιστορικής γνώσης σε ευρύτερα στρώματα μέσω

εγκεκριμένων σχολικών εγχειριδίων, ιστορικών μονογραφιών, ημερήσιου/ περιοδικού τύπου, εθνικών/ τοπικών επετείων κ.λπ.. Οι παραπάνω όροι παραγωγής της ιστορικής γνώσης στα βαλκανικά κράτη εντάσσονται στο γενικότερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτικο-ιδεολογικό πλαίσιο, με βάση τα σπουδαιότερα παραδείγματα, όπως π.χ. J. G. Herder, *Ιδέες για τη φιλοσοφία της Ιστορίας της ανθρωπότητας*, 1791 και Ernest Renan, *Τι είναι έθνος*;, 11 Μαρτίου 1882, www.hist-arch.uoi.gr/prosopiko/constan/nation.pdf).

Το μάθημα στοχεύει στη μύηση των φοιτητών, που έχουν επιλέξει Κατεύθυνση Ιστορική, σε ένα λιγότερο γνωστό πεδίο της επιστήμης της Ιστορίας, την Ιστοριογραφία, δηλαδή στο λόγο για το παρελθόν και όχι το παρελθόν καθ' εαυτό. Ειδικότεροι στόχοι: η κατανόηση πως και γιατί γράφεται, όπως γράφεται, η Ιστορία και, ειδικότερα, οι Βαλκανικές εθνικές ιστορίες. Δίνεται υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (ε-course βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας) και το βιβλίο *Αλέκο Κωνσταντίνωφ Ο Μπαί Γκάνιος*, Μετάφραση Ζήσης Ν. Χατζηβασιλείου. Α. Κωνσταντακοπούλου Επίμετρο. Ευρω-Βαλκανικοί Αναπροσδιορισμοί, Γιάννενα 2015 [ISBN 978 960 8026 10 0. Εύδοξος 50660464].

IBA 322 ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ-ΙΣΛΑΜΙΚΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ (13ος-16ος αι.) (Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Ως ιστορικά φαινόμενα τόσο οι θρησκείες, ως πίστη/κοσμοαντίληψη και σύστημα οργάνωσης του χρόνου/χώρου, όσο και οι εκκλησίες-κρατικοί θεσμοί βρίσκονται σε συνεχή προσαρμογή και εξέλιξη, σε σχέση με την κοινωνία και την πολιτική οργάνωση, καθώς και σε αδιάκοπο διάλογο με τις όμορες θρησκείες/εκκλησίες. Μέσα από τις πολύπλοκες αυτές σχέσεις, διαμορφώνονται ορθές και αποκλίνουσες εκδοχές *δόξας* (*ορθοδοξία* - *ετεροδοξία* ή *αίρεση*) στο εσωτερικό και δια-θρησκευτικές αποκλίσεις αλλά και συγκλήσεις που συχνά καταλήγουν σε *συγκρητιστικές* πρακτικές.

Τα παραπάνω πεδία έρευνας αναλύονται, μέσα από πηγές και σύγχρονη βιβλιογραφία σχετικά με το Χριστιανισμό και το Ισλάμ στα υστερο-μεσαιωνικά και οθωμανικά Βαλκάνια, έτσι ώστε θεολογικές και ιδεολογικές συγκλίσεις και αποκλίσεις να γίνουν αντιληπτές σε ευρεία δια-θρησκευτική κλίμακα, σε συγκυριακή και σε καθημερινή βάση.

Σεμινάριο. Υποχρεωτική η επιτυχής εξέταση σε ένα τουλάχιστον μάθημα Βαλκανικής Ιστορίας, η παρακολούθηση, η γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας και η εκπόνηση εργασίας. Δίνεται ιστορικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας).

IBA 340 ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ (19^{ος} - 20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ): ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΤΕΧΝΗ – ΘΕΑΤΡΟ - ΣΙΝΕΜΑ (Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Στόχος του μαθήματος είναι να αναλυθούν κριτικά διαφορετικοί *λόγοι* (ακαδημαϊκός/επιστημονικός, πολιτικός, καλλιτεχνικός κ.ά.) που αναπτύσσονται γύρω από το μεσαιωνικό παρελθόν στα εθνικά κράτη της Βαλκανικής χερσονήσου, από το 19ο αιώνα ως σήμερα: Ιστορικές μονογραφίες/ άρθρα, θεσμικά κείμενα/ επίσημοι λόγοι, από κοινού με έργα τέχνης, θεατρικά και κινηματογραφικά έργα.

Θα επιχειρηθεί η συγκριτική ανάλυση κειμενικών και εικονικών ιστορικών *λόγων* · αυτοί θα προσεγγιστούν όχι ως κατασκευασμένες συμβολικές/ τελετουργικές εκφράσεις, όπως ο μεταψυχροπολεμικός συρμός απαιτεί, αλλά ως νομιμοποιητικές ανα-παραστάσεις πολιτικών διακυβευμάτων των κυρίαρχων δυνάμεων, ικανές να διαμορφώσουν διανοητικά σχήματα και συναισθηματικές φορτίσεις στους εν δυνάμει πολίτες-πατριώτες.

Εξ. Ε' και Ζ', Επ. Υπ.

Σεμινάριο. Απαραίτητη η παρακολούθηση των μαθημάτων/ προβολών και η σύνταξη εργασίας

Δίνεται ιστορικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας).

ΠΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}-15^{ος} αι.)

(Π ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πτυχές της ιστορίας του δυτικού μεσαίωνα, μία πρώτη γνώση της κατηγοριοποίησης των πηγών, καθώς και μία πρώτη κριτική αποτίμηση της σημασίας θεσμών και γεγονότων που αναλύονται κατά τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα του μαθήματος αναμένεται να είναι η μετέπειτα γνώση, έστω, βασικών πτυχών και εξελίξεων του Ευρωπαϊκού μεσαίωνα και η δυνατότητα να εντάξουν οι φοιτητές αυτά που έμαθαν μέσα στα πλαίσια των εξελίξεων στην Ευρώπη. Εκτός από τις γραπτές εξετάσεις, μία προφορική παρουσίαση ενός θέματος στην τάξη, θα συνεπάγεται και μία βαθμολογική μονάδα κατά την τελική βαθμολογία.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
393β	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας): Κράτος και Ελληνική Διασπορά.	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.)
404	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας Ι: (15 ^{ος} – τέλη περ. 17 ^{ου} αιώνα)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
354	Ιστορία των γυναικών στην Ελλάδα, 19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
409	Προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο Ελληνικό κράτος: από το Χαρίλαο Τρικούπη στον Ελευθέριο Βενιζέλο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
444	Εισαγωγή στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία	Α. ΜΑΧΑΪΡΑ	Γ' (Υπ.)
430	Προβλήματα και απόψεις γύρω από τις επαναστάσεις	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
429	Η περίοδος του Ιμπεριαλισμού και της Αποικιοκρατίας	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΝΕ 393β ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (19⁰²-20⁰² ΑΙΩΝΑΣ): ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ.

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις-Σκοπός του μαθήματος: Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη νεοελληνική ιστορία εξαρτάται εν πολλοίς από το πώς αντιλαμβανόμαστε την ιστορία των ομογενών επιχειρηματιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της διασποράς. Από τον 18ο αιώνα έως το τέλος του 20ού, η οικονομική ισχύς των Ελλήνων της Διασποράς ήταν καθοριστική και για τις άλλες επιδράσεις τους στην νεότερη ελληνική κοινωνία – ιδεολογικές, πολιτισμικές, κοινωνικές και πολιτικές. Ιδιαίτερα σημαντικός ήταν ο ρόλος τους κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας: επί τέσσερις, περίπου, αιώνες οι παροικίες της δυτικής και της κεντρικής Ευρώπης μετακένωναν στην Ελληνική Ανατολή τα στοιχεία εκείνα που αποτέλεσαν καταλύτες στην οικονομική ανάπτυξη και στο σταδιακό κοινωνικό της μετασχηματισμό. Οι πολιτικές, εξάλλου, πρωτοβουλίες των ομογενών συνέβαλαν αποφασιστικά στην τελική διαμόρφωση του ιδεολογικού πλαισίου μέσα στο οποίο προετοιμάστηκε ο απελευθερωτικός αγώνας των Ελλήνων. Αλλά και μετά τη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και την ανάδειξή του σε αδιαμφισβήτητο εθνικό κέντρο, οι ελληνικές Κοινότητες του Εξωτερικού διατήρησαν ένα μέρος του προγενέστερου πολιτικού τους ρόλου, ο οποίος, μάλιστα, αναβαθμιζόταν κατά τις περιόδους των εθνικών κρίσεων του Ελληνικού Κράτους.

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάλυση και η ερμηνεία της οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής δραστηριότητας των Ελλήνων ομογενών της Μεσογείου στην ιστορική μετάβαση από τις Αυτοκρατορίες (όπως η Οθωμανική) στα Έθνη-Κράτη (όπως το Ελληνικό). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα μελετηθούν τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά μέσα που διέθεταν, οι στρατηγικές των δικτύων τους, ο «Εθνικός Κοσμοπολιτισμός» των φορέων τους καθώς και οι πολλαπλές ταυτότητες που διαμόρφωσαν οι Έλληνες της Διασποράς σε σχέση με τις χώρες υποδοχής τους.

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός: επιχειρείται μέσα από το παράδειγμα της Ελληνικής Διασποράς πρώτον, να αναδειχθεί, ο ρόλος συγκεκριμένων ελίτ στη διαμόρφωση των Εθνών-Κρατών του 19ου αιώνα και δεύτερον, να διαγραφούν οι σύγχρονες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις, μέσα στις οποίες παράγεται το έργο της ιστορίας. Με άλλα λόγια, ο φοιτητής καλείται να εμβαθύνει, πρωτίστως, στην ερμηνεία των ιστορικών δομών, θεσμών και δρώντων υποκειμένων, σε σχέση με την ελληνική αλλά και την ευρύτερη οικονομικό-κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και στην ερμηνεία της ιστοριογραφίας, δηλαδή «στην ιστορία της ιστορίας».

Εργασίες

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

Επισκέψεις – Εκδρομές

Η Ήπειρος ως τόπος καταγωγής μεγάλων ευεργετών της Ελληνικής Διασποράς αλλά και ως βιωμένος χώρος πολλών μειονοτήτων όπως οι Εβραίοι Ρωμανιώτες, προσφέρεται για επισκέψεις.

Προβλέπεται, επίσης, εκδρομή στην Ιταλία με στόχο την ανάδειξη και την γνωριμία των φοιτητών με τις ελληνικές κοινότητες της Βενετίας, του Λιβόρνο και της Τεργέστης.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ζητήματα ορολογίας και ιδεολογίας: Ποιες «διασπορές» είναι οι «αυθεντικές»;
2. Γεωγραφικός και «Κοινωνικός Χώρος» των Διασπορών
3. Πόλεις-Λιμάνια της Μεσογείου και Δίκτυα των Διασπορών, 19ος – 20ος αιώνας (Τεργέστη, Λιβόρνο, Μασσαλία, Αλεξάνδρεια)
4. Από τις Αυτοκρατορίες στα Έθνη-Κράτη
5. Ελληνική Διασπορά: οι πηγές
6. Επιχειρήσεις και Επιχειρηματίες
7. Φιγούρες της πλώρης: από τα χερσαία στα θαλάσσια δίκτυα
8. Διασπορές, Ελίτ, Χρηματοπιστωτικά Δίκτυα, Τραπεζικά Δίκτυα
9. Διασπορές και Κράτη

10. Ελληνική Διασπορά και Κράτος: Οι οικογένειες, η μετανάστευση, η Διασπορά, οι
11. Ελληνική Διασπορά και Κράτος: Οι οικογενειακές επιχειρήσεις της Διασποράς
12. Η κουλτούρα της καθημερινής ζωής: Μηχανισμοί
13. Η κουλτούρα της καθημερινής ζωής: Αναπαραστάσεις

ΓΝΕ 404 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ Ι: (15^{ος} - τέλη περ. 17^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα αυτό καλύπτει την περίοδο από τον 15^ο αιώνα (ιδίως μετά την Άλωση) ως το 1669, οπότε με την υποταγή της βενετοκρατούμενης έως τότε Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελληνικού χώρου από τους Οθωμανούς Τούρκους. Ύστερα από μία εισαγωγή σε μεθοδολογικής υφής ζητήματα και στην «εγκατάσταση» Οθωμανών και Ενετών στον ελληνικό χώρο, θα εξετασθούν, με αξιοποίηση πηγών, τα βασικότερα ζητήματα που αφορούν την κοινωνική, οικονομική και πνευματική κατάσταση του Ελληνισμού αυτή την περίοδο: ιδεολογικά ρεύματα και στάση των Ελλήνων έναντι των δύο ξένων κυριάρχων, διοίκηση, νομική θέση των κατακτημένων, κοινωνική συγκρότηση (στις πόλεις και στην ύπαιθρο), γαιοκτησία, φορολογία, οικονομία και εμπόριο, κοινότητες, παιδεία, Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας, εξισλαμισμοί, παιδομάζωμα, πληθυσμιακές μετακινήσεις και ορισμένα από τα επαναστατικά κινήματα.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα:

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, μέσα από την κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.

β. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

γ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες:

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Επισκέψεις:

Θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση μιας επίσκεψης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους ή σε Αρχεία που βρίσκονται στα Ιωάννινα.

Διάγραμμα παραδόσεων:

Μάθημα 1^ο: Εισαγωγή στην οθωμανοκρατία και ιδιαίτερα στην περίοδο 1453-1669

Μάθημα 2^ο: Η Άλωση της Πόλης και ο αντίκτυπος της στις ελληνικές χώρες

Μάθημα 3^ο: Το οθωμανικό σύστημα διοίκησης και φορολογίας

Μάθημα 4^ο: Η θέση των Ελλήνων στο οθωμανικό σύστημα διοίκησης

Μάθημα 5^ο: Εξισλαμισμοί στον ελλαδικό χώρο – Ο θεσμός του παιδομαζώματος

Μάθημα 6^ο: Ο θεσμός των κοινοτήτων

Μάθημα 7^ο: Το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κων/πόλεως και ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας

Μάθημα 8^ο: Η κατάσταση της παιδείας στις τουρκοκρατούμενες περιοχές

Μάθημα 9^ο: Οικονομία: Αγροτική οικονομία-εμπόριο

Μάθημα 10^ο: Μετακινήσεις πληθυσμών (στο εσωτερικό και στο εξωτερικό)
Μάθημα 11^ο: Δύο από τα πολλά επαναστατικά κινήματα στον ελλαδικό χώρο
Μάθημα 12^ο: Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Α')
Μάθημα 13^ο: Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Β')

ΙΝΕ 354 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 19^{ος} – 20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ (Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Το μάθημα εισάγει στην ιστοριογραφία αναλύοντας το πως η ιστορία των γυναικών διαμορφώθηκε ως διακριτός κλάδος της σύγχρονης κοινωνικής ιστορίας διεθνώς. Με ειδική αναφορά στην Ελλάδα, παρουσιάζεται η ιστορία των γυναικών στην σύγχρονη Ελλάδα. Εξετάζονται ειδικότερα ζητήματα όπως: η εκπαίδευση των γυναικών και οι διαφοροποιημένοι στόχοι της, η εργασία των γυναικών και οι διακρίσεις τις οποίες υφίστανται σε όλους τους εργασιακούς χώρους (στο χωράφι, στο εργοστάσιο, στις υπηρεσίες), οι κοινωνικοί καταμερισμοί, η σταδιακή συγκρότηση της φεμινιστικής συνείδησης και του γυναικείου κινήματος, το αίτημα για την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση των γυναικών στο ελληνικό πολιτικό σύστημα, η υιοθέτηση από το κράτος μιας κοινωνικής πολιτικής που βασίζεται σε διακρίσεις φύλου.

Στόχοι του μαθήματος: α) να εισάγει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια στο διακριτό ιστοριογραφικό κλάδο της ιστορίας των γυναικών β) να βοηθήσει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια να κατανοήσουν τη θέση των γυναικών στην ιστορία γ) να εισάγει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια στη λογική της ιστορικής έρευνας στην ιστορία.

Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν α) να εξηγούν - στην ιστορική τους διάσταση- τις αιτίες και τις συνέπειες της κατώτερης θέσης των γυναικών στην ελληνική κοινωνία, β) να ερμηνεύουν την ανάδυση και ανάπτυξη του φεμινιστικού κινήματος και του αγώνα για τα πολιτικά δικαιώματα, γ) να προσδιορίζουν τους λόγους που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του φεμινιστικού κινήματος και να αναφέρονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, δ) να εντάσσουν στο ορθό χρονολογικό και ιστορικό πλαίσιο τα ποικίλα ιστορικά φαινόμενα που αφορούν στην ιστορία των γυναικών και να κατανοούν βασικούς ιστορικούς όρους (λ.χ. «φεμινισμός»), ε) να γνωρίζουν τα βασικά ιστοριογραφικά ρεύματα στην ιστορία των γυναικών.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης.

Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο- τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες: Εκπαιδευτική εκδρομή και επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία/βιβλιοθήκες

Διάγραμμα μαθήματος:

1. Εισαγωγή: Τι είναι η ιστορία των γυναικών; Η γέννηση του ιστοριογραφικού ενδιαφέροντος διεθνώς και στην Ελλάδα.
2. Ιστορία των γυναικών: Η διχοτομία «φύση» - «πολιτισμός».
3. Η νομική και κοινωνική θέση των γυναικών στην Ελλάδα τον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20^{ού} αιώνα (δικαιώματα, οικογένεια, εκπαίδευση, εργασία).
4. Η εκπαίδευση των γυναικών τον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20^{ού} αιώνα I: εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και το διδασκαλικό επάγγελμα.
5. Η εκπαίδευση των γυναικών τον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20^{ού} αιώνα II: εκπαίδευση «εις τα του οίκου». Προσπάθειες μεταρρύθμισης.
6. Η εργασία των γυναικών στο σπίτι και έξω απ' αυτό, 19^{ος}- α' μισό 20^{ού} αιώνα.

7. Οι απαρχές του φεμινιστικού κινήματος. Γυναίκες και πολιτική. Γυναικείες οργανώσεις.
8. Ο ελληνικός Μεσοπόλεμος: αλλαγές και συνέχειες όσον αφορά την κοινωνική θέση των γυναικών, την εκπαίδευση, την εργασία. Η μαζική είσοδος των γυναικών στη μισθωτή εργασία.
9. Το φεμινιστικό κίνημα του Μεσοπολέμου. Ο αγώνας για τα πολιτικά δικαιώματα.
10. Η θέση των γυναικών στο καθεστώς Μεταξά (1936-1940). Σύγκριση με τις απόψεις για τη θέση των γυναικών στο φασισμό και ναζισμό.
11. Οι γυναίκες στην Κατοχή και την Αντίσταση: η είσοδος στη δημόσια σφαίρα.
12. Οι Ελληνίδες στη μεταπολεμική εποχή: Δικαίωμα ψήφου (1952), αλλαγές στην εκπαίδευση και εργασία. Το νέο θεσμικό πλαίσιο και η κατάκτηση της ισότητας. Οι γυναίκες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία (1960-1980) και το νέο φεμινιστικό κίνημα.
13. Κοινωνική πολιτική και προστασία των γυναικών: διακρίσεις φύλου; Μια ιστοριογραφική συζήτηση. Επισκόπηση των βασικών ζητημάτων του μαθήματος.

ΙΝΕ 409 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ: ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΡΙΛΑΟ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ΣΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΒΕΝΙΖΕΛΟ (Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περίληψη: Το μάθημα πραγματεύεται τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο ελληνικό κράτος, οι οποίες έλαβαν χώρα στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα. Συγκεκριμένα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την εποχή της διακυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη έως την περίοδο της πρωθυπουργίας του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ειδικότερα στο μάθημα θα αναλυθούν ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με τις απόπειρες οργάνωσης του κράτους, του εξορθολογισμού της διοίκησης, της ανάπτυξης της οικονομίας και της ενίσχυσης της γεωργίας. Επιπρόσθετα, θα εξετασθούν θέματα, τα οποία αφορούν ένα ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, δημόσιων έργων – σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου – και εν γένει υποδομών κατά την Τρικούπική και Βενιζελική περίοδο.

Ομοίως, θα μελετηθούν πτυχές του αναπτυξιακού έργου της κυβέρνησης του Βενιζέλου, το οποίο εντάσσεται στα πλαίσια του εγχειρήματος του αστικού εκσυγχρονισμού του κράτους. Μία απόπειρα, δηλαδή, που ταυτίζεται με τον εκσυγχρονισμό κατά τα Δυτικά πρότυπα, στα πλαίσια της φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας. Παράλληλα, θα εξετασθούν ζητήματα σχετικά με την μεταρρύθμιση σε κάθε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η γεωργία ή η βιομηχανική ανάπτυξη.

Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ.

Μαθησιακοί στόχοι: Στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για τα ιστορικά δεδομένα της περιόδου. Παράλληλα, να μυηθούν στην βασική για την εξεταζόμενη εποχή βιβλιογραφία και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την περίοδο. Η άνοδος του Χαρίλαου Τρικούπη στα πολιτικά αξιώματα και η μετεξέλιξη του κομματικού συστήματος. Τα δημόσια έργα και η ανασυγκρότηση του στρατεύματος. Όψεις της ελληνικής οικονομίας στα τέλη του 19ου αιώνα. Η εξωτερική πολιτική. Οι ελληνικές παροικίες. Η Ελλάδα στον πόλεμο: από το 1897 έως το 1922. Συνταγματικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Ο αστικός εκσυγχρονισμός, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός. Κοινωνία, στερεότυπα και ηθικές αξίες στον ελληνικό χώρο. Οικονομική και πνευματική ζωή.

ΙΕΠ 444 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Α. ΜΑΧΑΪΡΑ)

Διάγραμμα:

1^η εβδομάδα: Διάγραμμα του μαθήματος: κεφάλαια των βιβλίων που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα e-course, παρουσίαση της βιβλιογραφίας. Εξέταση και θεματικός προσανατολισμός για τα βιβλία που

προτείνονται ως συγγράμματα στο «Εύδοξος». Έντυπο χρονολόγιο (περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα e-course) για την περίοδο 1789-1994.

Περιοδολόγηση της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας. Εισαγωγή στη γαλλική Επανάσταση 1789-1793, 9η Θερμιδός, Διεθυντήριο, πραξικόπημα της 18ης Μπρυμαίρ από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

2^η εβδομάδα: Οι πόλεμοι του Ναπολέοντα, η ευρωπαϊκή σύγκρουση, η Παλινόρθωση. 1830-1848: η ανάδυση του εργατικού ζητήματος. Συζήτηση για τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης το 19^ο αιώνα και τη σημασία αυτής της εξέλιξης για την ιστοριογραφία του 20ου αιώνα.

3^η εβδομάδα: 1850-1892: Εξετάζουμε τους όρους της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την εμφάνιση και την επέκταση της «Μεγάλης Ύφεσης» του 19^{ου} αι., τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική των κρατών στο πεδίο της βιομηχανικής ανάπτυξης, των εξωτερικών συναλλαγών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

4^η εβδομάδα: Προστατευτική πολιτική (εθνική πολιτική οικονομία) στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ιμπεριαλιστική πολιτική στο πεδίο της εξωτερικής τους ανάπτυξης. Διεθνοποίηση της οικονομίας και εδραίωση της αγγλο-γερμανικής οικονομικής σύγκρουσης. Θεωρίες για τον ιμπεριαλισμό ως στάδιο της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

5^η εβδομάδα: Σύνδεση των ευρωπαϊκών κρατικών πολιτικών με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και τη συγκρότησή της στο χώρο της πολιτικής και του συνδικαλισμού. Εξέταση της πορείας εκπροσώπησης των εργατικών στρωμάτων σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία.

6^η εβδομάδα: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις των αιτιών του Α' Π.Πολέμου. Αφήγηση του πολέμου, πέντε χρόνια ενός ατέλειωτου πολέμου, τόποι και πρόσωπα (άνδρες και γυναίκες στη σύρραξη).

7^η εβδομάδα: Πόλεμος και μνήμη: πώς οι ιστορικοί προσεγγίζουν τη σύρραξη και τα ίχνη του πολέμου. Πόλεμος και επανάσταση: εξεγέρσεις στο δυτικό μέτωπο και επανάσταση στη Ρωσία.

8^η εβδομάδα: Η συνθήκη των Βερσαλλιών και οι επιρριτές της. Πολιτικές εξελίξεις στη Γερμανία: η δημοκρατία της Βαϊμάρης, εργατικά συμβούλια και ιδεολογικές ζυμώσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και πολιτικές ισορροπίες. Η πληθωριστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1920.

9^η εβδομάδα: Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αντισημιτισμός. Συζήτηση για την κρίση του φιλελευθερισμού και του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη, θεωρίες του φασιστικού φαινομένου.

10^η εβδομάδα: Πώς έφτασαν οι ΗΠΑ στο κραχ του 1929. Επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές χώρες και εθνικές επιλογές ανάκαμψης. New Deal και πολιτικές απασχόλησης. Το κομμουνιστικό στρατόπεδο απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού και τις πολιτικές επιλογές της Ευρώπης.

11^η εβδομάδα: Τα λαϊκά μέτωπα στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ο ισπανικός εμφύλιος, η βρετανική και γαλλική πολιτική της μη παρέμβασης, οι συμφωνίες του Μονάχου και η στάση της Σοβιετικής Ένωσης.

12^η εβδομάδα: Β' Π.Πόλεμος: από τον Blitzkrieg στην κατοχή της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες απέναντι στην Νέα γερμανική Τάξη, δωσιλογισμός και αντίσταση. Η μεταπολεμική τάξη: οι συμφωνίες του Bretton Woods, το σχέδιο Μάρσαλ και η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου.

13^η εβδομάδα: Η Χρυσή Εποχή των ευρωπαϊκών κοινωνιών, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας και περιβαλλοντική καταστροφή. Η απο-αποικιοποίηση και η πετρελαϊκή κρίση. Σύντομη αναφορά στην Κίνα του Μάο τσε Τουνγκ.

Στόχοι του μαθήματος: 1.Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορική μελέτη της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας του 19ου και του 20ου αι. 2.Να προτείνει διάφορες οπτικές προσέγγισης των εξελίξεων στα ευρωπαϊκά κράτη: πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ιδεολογική κ.ο.κ. 3.Να ενημερώσει τους φοιτητές για τις διαφορετικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις σε κοινωνικά/οικονομικά/πολιτικά φαινόμενα: επανάσταση, πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός κ.ο.κ. 4.Να κινητοποιήσει τις ικανότητες των φοιτητών στη διαμόρφωση ερωτημάτων και προβληματισμών, στην αναζήτηση συνδέσεων, συνεχειών και τομών στις ιστορικές εξελίξεις, στην ανάλυση, τη σύνθεση και την ανασύνθεση των ιστοριογραφικών προσεγγίσεων.

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα: Η απόκτηση ενός συμπαγούς πεδίου γνώσεων για την ευρωπαϊκή ιστορία του 19ου και του 20ου αιώνα, από το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες και ερεθίσματα για να οργανώσουν τα γνωστικά τους εργαλεία, να προχωρήσουν σε εξειδικευμένη έρευνα, αλλά και να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους σύγχρονες εξελίξεις.

Τρόποι εξέτασης: Τελικές εξετάσεις σε τρία μέρη: 1^ο μέρος: ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών με βάση το χρονολόγιο 1789-1994 (50/100). 2^ο μέρος: θέμα ανάλυσης/σύνθεσης επιλογή ενός θέματος από 2 ή 3 θέματα (50/100)

Προαιρετικά οι φοιτητές μπορούν να πάρουν βοηθητικές εργασίες που θα προσθέτουν μέχρι 2 μονάδες στο βαθμό τους, **εφόσον προβιβάζονται** στις τελικές εξετάσεις.

ΙΕΠ 430 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη: Οι ιδέες της γαλλικής Επανάστασης και η επίδρασή τους στις επαναστάσεις του 19 ου αι. Η «επανάσταση» στην Αγγλία (βιομηχανική), στο Βέλγιο, στην Πολωνία, στο Παρίσι, στη Λατινική Αμερική. Η κατάσταση στην Ευρώπη πριν από την περίοδο των επαναστατικών κινήματων. Οι τύποι των επαναστάσεων. Η έννοια της εθνότητας και τα εθνικά κινήματα. Ανάλυση των απόψεων και των θεωριών για τις επαναστάσεις που έγιναν και γι' αυτές που δεν έγιναν. Συνέπειες των επαναστάσεων διεθνώς. Οι σοσιαλιστικές ιδέες και η επίδρασή τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία της εποχής.

ΙΕΠ 429 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη: Στο συγκεκριμένο μάθημα αρχικά γίνεται μια σύντομη αναδρομή στην αποικιακή εξάπλωση της Ευρώπης στον κόσμο από το 16^ο αιώνα ως τα μέσα του 19ουαιώνα. Η ισπανική και πορτογαλική εξάπλωση και η παρακμή του, το ολλανδικό παράδειγμα, η ανάδυση νέων δυνάμεων και οι μορφές του αποικιακού ανταγωνισμού. Βασικό κορμό του μαθήματος αποτελεί η παρουσίαση των αποικιακών πολιτικών της Βρετανίας και της Γαλλίας κατά το 19οαίωνα, η ανάδυση νέων αποικιακών χωρών (Γερμανία, Ιταλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία) καθώς και οι τρόποι αποικιακής εξάπλωσης που η κάθε χώρα εφάρμοσε στα τέλη του 19ουαιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτισμικές διαστάσεις του φαινομένου. Χρονολογικό όριο της εξέτασης είναι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η άνοδος του αντιαποικιακού μεταπολεμικού ρεύματος.

Στόχος: Το μάθημα αποσκοπεί στην διασαφήνιση των ιστορικών εννοιών των όρων ιμπεριαλισμός και αποικιοκρατία και στην διερεύνηση των ιστορικών καταβολών συγκρότησης των σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών της Δ.Ευρώπης.

Περίγραμμα μαθημάτων:

1. Εισαγωγή στους όρους ιμπεριαλισμός και αποικιοκρατία. Η μαρξιστική και η φιλελεύθερη ερμηνεία του όρου «ιμπεριαλισμός»
2. Η εποχή των Μεγάλων Ανακαλύψεων. Ισπανία και Πορτογαλία στην κατάκτηση του κόσμου. Αίτια και προϋποθέσεις των υπερατλαντικών ταξιδιών. Η επαφή με τους προκολομβιανούς πολιτισμούς. Η σημασία των Ανακαλύψεων για την Ευρώπη και τον Κόσμο.
3. Οι νέες αποικιακές δυνάμεις (Ολλανδία, Γαλλία, Αγγλία). Η πολιτική των εμπορικών σταθμών και των εταιριών. Η κατάκτηση της Β.Αμερικής.
4. Η πρώτη αποαποικιοποίηση: η Αμερικανική Επανάσταση (αίτια-αποτελέσματα) και η συγκρότηση των ΗΠΑ. Οι επιπτώσεις των ευρωπαϊκών πολέμων στις αμερικανικές κτήσεις. Η ανεξαρτητοποίηση της Λατινικής Αμερικής. Σιμόν Μπολιβάρ. Το δόγμα Μονρόε και ο βορειοαμερικανικός ιμπεριαλισμός.
5. Η Ευρώπη μετά τις επαναστάσεις του 1848. Οι ενοποιήσεις Ιταλίας-Γερμανίας. Οι νέες αποικιακές δυνάμεις στην Ευρώπη.
6. Η επικράτηση του ευρωπαϊκού ιμπεριαλιστικού συστήματος στον κόσμο. Αίτια και διαστάσεις του φαινομένου κατά τον 19^ο αι. Η εμφάνιση των ΗΠΑ, Ιαπωνίας, Ρωσίας ως ιμπεριαλιστικών δυνάμεων
7. Η Κίνα ως παράδειγμα αποικιακού ανταγωνισμού. Οι πόλεμοι του οπίου και η εξέγερση των Μπόξερ.

8. Η αποικιακή ευρωπαϊκή εξάπλωση κατά τον 19^ο αι. Το μοίρασμα της Αφρικής. Οι Ευρωπαίοι στα πρόθυρα σύγκρουσης (Φασόντα, Μαρόκο, Ν.Αφρική)
9. Η μετανάστευση των Ευρωπαίων στην Αμερική (τέλη 19^{ου} –αρχές 20^{ου} αι). Αίτια και αποτελέσματα για την παγκόσμια ισορροπία.
10. Η δεύτερη αποαποικιοποίηση: από τον Α' στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το ζήτημα των εντολών και η εμφάνιση των αντιαποικιακών κινημάτων
11. Το ζήτημα της αποαποικιοποίησης μετά το 1945. Η σημασία του Ψυχρού Πολέμου και των σοσιαλιστικών ιδεών στην διαδικασία αποαποικιοποίησης
12. Το παράδειγμα της Κύπρου.
13. Οι νέες μορφές αποικιοκρατίας και οι σύγχρονες διαστάσεις του ιμπεριαλιστικού φαινομένου.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ (επίθετο από Α έως Κ) Γ. ΛΩΛΟΣ (επίθετο από Λ έως Ω)	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	Γ' (Υ)
526	Μυκηναϊκός πολιτισμός. Ακροπόλεις, Αρχιτεκτονική ανακτόρων-οικισμών	Γ. ΛΩΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
530	Εισαγωγή στον Μυκηναϊκό πολιτισμό	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
517	Εισαγωγή στον Μινωικό πολιτισμό <i>Εκπαιδευτική εκδρομή στην Κρήτη</i>	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
518	Ανασκαφική μεθοδολογία – Διαχείριση ευρημάτων	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Β. ΠΑΠΠΑ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Ε. ΧΙΩΤΗ	Γ' (Υ)
626	Αρχιτεκτονικά γλυπτά αρχαϊκής περιόδου	Β. ΠΑΠΠΑ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
688	Μεταλλοτεχνία	Ε. ΧΙΩΤΗ	Ε', Ζ', (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Γ' (Υ)
750	Βυζαντινά Εικονογραφημένα Χειρόγραφα	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
739	Βυζαντινές φορητές εικόνες Ι	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
753	Τοπογραφία Κων/πολης	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
817β	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη από τον 18ο αι. μέχρι και τα Μέσα του 19ου: Από τον Νεοκλασικισμό στον Ρεαλισμό, και από το Γκράντ Τουρ στην Επανάσταση του 1848	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Γ' (Υ)
826	Θέματα από την Ευρωπαϊκή Τέχνη 6: Η δεύτερη ζωή των γλυπτών του Παρθενώνα	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
833	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης: Αναγέννηση, Μανιερισμός, Μπαρόκ	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ

ΕΞΑΜΗΝΟΥ Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Γ. ΛΩΛΟΣ - Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της προϊστορικής αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, η ταφνομία ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λιθού και την Εποχή του Χαλκού. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από γειτονικούς κλάδους όπως η αρχαιολογία της ιστορικής περιόδου και η ιστορία. Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτή εξέταση. Για αναλυτική περιγραφή βλ. τις ιστοσελίδες του μαθήματος, προσβάσιμες μέσω του ιστότοπου του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για φοιτητές του δεύτερου έτους σπουδών οι οποίοι έχουν επιλέξει την αρχαιολογική κατεύθυνση. Προσφέρει αναλυτικές γνώσεις – τόσο αρχαιολογικά δεδομένα όσο και συζήτηση προβλημάτων – για την παλαιότερη και πλέον μακρόχρονη περίοδο (τουλάχιστον 400.000 χρόνια) της Αιγαϊακής προϊστορίας, από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι και την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού. Περιλαμβάνει επίσης μία εισαγωγή για την ιστορία της Αιγαϊακής προϊστορίας και για τους θεσμούς της αρχαιολογικής πράξης στην σύγχρονη Ελλάδα. Τέλος, περιλαμβάνει μια εισαγωγή στην σχετική βιβλιογραφία καθώς και στην μορφή και δομή των δημοσιεύσεων των προϊστορικών ερευνών. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την πορεία των πολιτισμών στο Αιγαίο μέχρι το 2000 π.Χ., και η κατανόηση των μεθόδων με τις οποίες η Αιγαϊακή προϊστορία τεκμηριώνει τα πορίσματά της. Αναλυτική περιγραφή ανά μάθημα καθώς και επιλεγμένη βιβλιογραφία ανά ενότητα (στα αγγλικά και ελληνικά) βρίσκονται στην ιστοσελίδα του μαθήματος (προσβάσιμη μέσω του ιστότοπου του Τμήματος). Δίνεται επιπλέον η δυνατότητα, σε όσους επιθυμούν, για hands-on experience στη Συλλογή Εικμαγείων του Τομέα Αρχαιολογίας. Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτές εξετάσεις (90%) και σε μια υποχρεωτική βιβλιογραφική άσκηση.

ΑΠΡ 526 ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ – ΟΙΚΙΣΜΩΝ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι μείζονες ακροπόλεις, τα ανάκτορα και οι σημαντικότεροι ανεσκαμμένοι οικισμοί στην Πελοπόννησο, στην Κεντρική Ελλάδα (μέχρι την Ιωλκή στην Μαγνησία) και στην Σαλαμίνα, κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού (Μυκηναϊκή). Δίδεται έμφαση στην θεώρηση της αρχιτεκτονικής και στην εκτίμηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, μέσα στο πολιτισμικό πλαίσιο της Μυκηναϊκής

Ελλάδος. Προβάλλονται θέματα ομοιογένειας και διαφοροποίησης στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας, της κοινωνικο-οικονομικής οργάνωσης και πολιτικής συγκρότησης, ανάμεσα στα οικιστικά κέντρα στις διάφορες επικράτειες, και γίνονται ειδικότερες επισημάνσεις, που αφορούν στα μεγάλα και στα ελάχιστα ανακτορικά κέντρα.

Διάγραμμα-Διάρθρωση μαθήματος

- Εισαγωγή. Το χρονικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Χαρακτηριστικά του τρίτου ανακτορικού πολιτισμού του ευρύτερου Αιγαιακού χώρου (1 μάθημα).
- Το χρονικό των ανασκαφών και το σημερινό επίπεδο έρευνας των Μυκηναϊκών ακροπόλεων και ανακτόρων (1 μάθημα).
- Γενική θεώρηση της τοπογραφίας, της αρχιτεκτονικής και της οργάνωσης των Μυκηναϊκών ακροπόλεων (1 μάθημα).
- Μυκήνες: Η ακρόπολη, το ανακτορικό συγκρότημα, το θρησκευτικό κέντρο (2 μαθήματα).
- Τίρυνς, Μιδέα, Άργος (2 μαθήματα).
- Άλλες Πελοποννησιακές ακροπόλεις (Αιγείρα, Τείχος Δυμείων) και οικιστικές θέσεις (1 μάθημα).
- Πύλος: Το Ανάκτορο του Νέστορος. Αρχιτεκτονική, οργάνωση, οικονομία (2 μαθήματα).
- Αθήνα και Αττική (1 μάθημα).
- Βοιωτία: Θήβα, Γλας, Ορχομενός και Μαγνησία: Ιωλκός (1 μάθημα).
- Σύνοψη στοιχείων Μυκηναϊκής οικιστικής αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας.

ΑΠΡ 530 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τον πολιτισμό των Μυκηναίων, των ελληνόφωνων πληθυσμών του νότιου ελλαδικού κορμού, οι οποίοι, από τον 17^ο αι. π.Χ. τουλάχιστον, και με παλαιότερα ηγεμονικά κέντρα στην Αργολίδα και τη Μεσσηνία, διαμορφώνουν σταδιακά μία ευρύτατη επικράτεια ομοιογενούς πολιτισμού. Τα μαθήματα θα εξετάσουν την ανάδυση αυτής της ελλαδικής «αυτοκρατορίας» και θα παρακολουθήσουν την εξάπλωσή της στο Αιγαίο μέσα από τα κατάλοιπα των οχυρωμένων ακροπόλεων, την τοπογραφία των οικισμών, την αρχιτεκτονική των δημόσιων έργων και των ταφικών μνημείων, τις τέχνες, το εμπόριο και τη γραφή. Από την περίοδο των ανασκαφών του Ε. Σλήμαν και του Χρ. Τσούντα έως την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β γραφής και τη σύγχρονη διεπιστημονική προσέγγιση παλαιών και νέων δεδομένων, η Μυκηναϊκή Αρχαιολογία αποτελεί ορόσημο της μετάβασης από την αιγαιακή προϊστορία στους πρώιμους ελληνικούς χρόνους.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Φροντιστήριο: «Από το ανάκτορο στην πόλη. Ο Μυκηναϊκός Κόσμος του 12ου αι. π.Χ.»

Διάγραμμα των ενοτήτων διδασκαλίας, εποπτικό υλικό και βιβλιογραφία:
http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/lessons15_16.htm

ΑΠΡ 517 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΜΙΝΩΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει την αρχαιολογία της Εποχής του Χαλκού στην Κρήτη, από την εποχή των ανασκαφών του Μ. Καλοκαιρινού και του Α. Έβανς, όταν ο προϊστορικός πολιτισμός του νησιού ονομάστηκε «Μινωικός», έως σήμερα, εποχή συνολικής επανεπίτησης των δεδομένων. Η Κρήτη εμφανίζει ήδη κατά την 3η χιλιετία π.Χ.

και υπό την επίδραση των γειτονικών πολιτισμών, δυναμική πορεία στην ιστορική της διαδρομή. Η πορεία αυτή κορυφώνεται με την ίδρυση των ανακτόρων και την παγίωση σύνθετων οικονομικών και κοινωνικών δομών, που χαρακτηρίζουν τη φυσιογνωμία του νησιού καθ' όλη τη 2η χιλιετία π.Χ. (Παλαιοανακτορική, Νεοανακτορική και

Μετανακτορική περίοδος).

Μέσα από την ανασταφική τοπογραφία των θέσεων, την εξέταση των οικιστικών καταλοίπων, των ταφικών εθίμων και των τόπων λατρείας, τη γραφή και την τέχνη, το μάθημα προσφέρεται για μία εισαγωγική γνωριμία με τον Μινωικό πολιτισμό.

Εκπαιδευτική εκδρομή στην Κρήτη.

Εργασίες προαιρετικές και παρουσίασή τους στο μάθημα. Βιβλιογραφία στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και ιταλικά.

Διάγραμμα των ενότητων διδασκαλίας, εποπτικό υλικό και βιβλιογραφία: http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/lessons15_16.htm

ΑΠΡ 518 ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (1100 - 31 π. Χ.)

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Στο πλαίσιο της γενικής εισαγωγής στην κλασική αρχαιολογία το μάθημα διαρθρώνεται με βάση τις παρακάτω ενότητες: Ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας. Η αρχαιολογία ως επιστήμη. Σχολές- μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Υλικά κατάλοιπα- γραπτές πηγές. Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης. Γνωριμία με τα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική- Γλυπτική- Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία. Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγοστές έως ανύπαρτες γνώσεις περί αρχαιολογίας.

-Στόχος του μαθήματος είναι να μυηθούν οι φοιτητές στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

-Οι εξετάσεις είναι γραπτές. Ορισμένες συναντήσεις-μαθήματα γίνονται στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Ε. ΧΙΩΤΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η τέχνη της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής (1050-480 π.Χ.) υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων ιστορικών και κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή της. Εξετάζεται η αρχιτεκτονική, η γλυπτική και η κεραμική κάθε περιόδου καθώς και τα κυριότερα έργα τέχνης και οι δημιουργοί τους. Στόχος του μαθήματος είναι η γνωριμία και εξοικείωση των φοιτητών με την τέχνη της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής και η κατανόηση της εξελικτικής πορείας της αρχαίας ελληνικής τέχνης που οδήγησε στην ακμή της κλασικής εποχής. Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι γραπτές.

ΑΚΛ 626 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΓΛΥΠΤΑ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Το αντικείμενο προσφέρεται για μια σε βάθος γνώση της αρχαϊκής τέχνης, εφόσον, παράλληλα με τη γλυπτική το κάθε μνημείο εξετάζεται και από άποψη αρχιτεκτονικής. Η χρήση των μύθων και η εικονογράφησή τους στην αγγειογραφία, οι γραπτές μαρτυρίες, ζητήματα χρονολόγησης της αρχαϊκής τέχνης και άλλα επιμέρους θέματα, προσεγγίζονται στο μάθημα. Αναλύονται οι κοινωνικές, πολιτικές και πνευματικές συνθήκες που οδήγησαν στην επιλογή της συγκεκριμένης παράστασης- αφήγησης και οι προτεινόμενες ερμηνείες.

Ειδικότερα, οι ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν τεχνοτροπική εξέταση και εικονογραφική ανάλυση των συνθέσεων που απεικονίζονται στο γλυπτό διάκοσμο ναών και

ναόσχημων οικοδομημάτων των αρχαϊκών χρόνων (Κέρκυρα, Ακρόπολις Αθηνών, Δελφοί, Ολυμπία, Μ. Ασία, Δύση).

-Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με ζητήματα της έρευνας της κλασικής αρχαιολογίας, ασκούμενοι στην προσέγγιση μιας ειδικής βιβλιογραφίας και στη σφαιρική γνώση μιας περιόδου μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων μνημείων.

-Οι φοιτητές συμμετέχουν προαιρετικά με την παρουσίαση εργασιών. Προβλέπεται διήμερη εκδρομή στους Δελφούς. Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.

ΑΚΛ 688 ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ

(Ε. ΧΙΩΤΗ)

Στο μάθημα εξετάζονται μετάλλινα έργα τέχνης από τη γεωμετρική εποχή μέχρι και τους ύστερους ελληνιστικούς χρόνους. Μελετώνται τα κύρια μέταλλα (χαλκός, χρυσός, άργυρος) που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των διαφόρων αντικειμένων και τα κράματά τους καθώς και οι βασικές τεχνικές επεξεργασίας των μετάλλων. Μέσα από τη μελέτη ποικίλων έργων τέχνης (ειδώλια, αγγεία, είδη οπλισμού, κοσμήματα) οι φοιτητές θα γνωρίσουν τη διαχρονική εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής τέχνης και θα μάθουν πώς τα διαφορετικά υλικά προσφέρουν διαφορετικές εκφραστικές δυνατότητες στους καλλιτέχνες. Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τις κυριότερες τεχνικές της αρχαίας ελληνικής μεταλλοτεχνίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα επιτεύγματά της. Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι γραπτές.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μια γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, στην ορολογία, στα υλικά, στις τεχνικές, στους δημιουργούς και τους παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί γενική επισκόπηση της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής, καθώς και μια απλή αναφορά στους νεωτερισμούς που απαντούν στα Παλαιοιολόγια κτίσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία και τους αρχιτεκτονικούς τύπους μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής εποχής.

Εξετάζεται γραπτά, ενώ προβλέπεται και μία μονοήμερη εκδρομή στη Θεσσαλονίκη τον Δεκέμβριο.

Αρχικά θα εξεταστούν τα υλικά και ο τρόπος δομής, στη συνέχεια οι αρχιτεκτονικοί τύποι των παλαιοχριστιανικών και μεσοβυζαντινών μνημείων, καθώς και η αρχιτεκτονική γλυπτική.

ΑΒΥ 750 ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Το χειρόγραφο βιβλίο στην Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα: ύλη, σχήμα, σύνθεση, γραφή, συνθήκες παραγωγής. Εικονογράφηση του βιβλίου στην Αρχαιότητα - Εξέλιξη της εικονογράφησης από το ειλητό στον κώδικα. Η εικονογράφηση-διακόσμηση του βιβλίου στο Βυζάντιο: τύποι, θέματα. Η εικονογράφηση στα πιο διαδεδομένα θρησκευτικά-λειτουργικά βιβλία: τετραεπάγγελο, ευαγγελιστάριο, ψαλτήριο, ομιλίες. Παρουσίαση κοσμικών και θρησκευτικών χειρογράφων από την παλαιοχριστιανική, μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.

ΑΒΥ 739 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ Ι

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι καταβολές και η σημασία της εικόνας από τις απαρχές της χριστιανικής τέχνης έως τη μεσοβυζαντινή εποχή. Βασικές θεματικές θα αποτελέσουν τα κυριότερα κέντρα παραγωγής και το ιδεολογικό και ιστορικό υπόβαθρο αυτών των δημιουργημάτων μέσα και από την προσέγγιση των γραπτών πηγών και την ερμηνεία τους. Θα παρουσιασθούν επίσης οι βασικές τεχνικές και τα υλικά στη διάθεση του αγιογράφου.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ρόλο της εικόνας στη δημόσια και ιδιωτική λατρεία στο Βυζάντιο.

Κύριες θεματικές ενότητες θα είναι η συλλογή εικόνων της Μονής Σινά, οι πιο διαδεδομένοι εικονογραφικοί τύποι και η εξέλιξή τους έως τον 11^ο αιώνα.

Προβλέπονται προαιρετικές γραπτές εργασίες και η παρουσίασή τους σε ειδικό σεμινάριο και μια εκπαιδευτική εκδρομή σε σημαντική συλλογή βυζαντινής τέχνης της ημεδαπής.

ΑΒΥ 753 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΗΣ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάλυση των πολιτισμικών και μνημειακών κατάλοιπων της βυζαντινής παρουσίας στην Κωνσταντινούπολη. Ξεκινώντας από την εποχή της ίδρυσης της παλιάς ελληνικής αποικίας του Βυζάντιου, θα παρουσιαστούν οι σημαντικότερες οικοδομικές μαρτυρίες της ιστορικής πορείας της Πόλης, μέχρι την τελική παρακμή της στα μέσα του 15^{ου} αιώνα. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα μνημεία που εξακολουθούν να σηματοδοτήσουν το αστικό τοπίο της πόλης, όπως τα τείχη του Θεοδοσίου, η εκκλησία της Αγίας Σοφίας και η Μονή της Χώρας. Τέλος, με τη βοήθεια των γραπτών πηγών θα σκιαγραφήσουμε την ιστορία μιας σειράς χαμένων κτιρίων όπως η εκκλησία του Φάρου, ο ταφικός ναός των Αγίων Αποστόλων και το ανακτορικό συγκρότημα. Προβλέπονται προαιρετικές παρουσιάσεις εργασιών σε ειδικό σεμινάριο και μια εκπαιδευτική εκδρομή στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ).

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 817β Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ 18^Ο ΑΙ. ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19^{ΟΥ}: ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΡΕΑΛΙΣΜΟ, ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΓΚΡΑΝΤ ΤΟΥΡ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1848

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα εξετάσουμε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα των μέσων του 18^{ου} και 19^{ου} αι. μέχρι και τον Εμπρεσιονισμό, δηλ. μέχρι την έναρξη των ριζοσπαστικών πρωτοποριών των τελών του 19^{ου} που συνήθως περιγράφουμε κάτω από τον όρο «μοντερνισμό». Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, της επικράτησης του κριτικού και επιστημονικού λόγου στην περιγραφή της φύσης και της ζωής – δηλ. το ρεύμα που συνήθως αποκαλούμε Διαφωτισμό –, και του τελικού θριάμβου της βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση της ζωής. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από επίσης τεκτονικά ρήγματα στον ίδιο τον ορισμό, την παραγωγή και κατανάλωση της τέχνης. Η ακαδημαϊκή αναδιοργάνωση του καλλιτεχνικού επαγγέλματος και η νέα του σχέση με την ιστορία και την αρχαιότητα οδηγεί στο ευγενές στυλ του **Νεοκλασικισμού** το οποίο αποκτά διαμετρικά αντίθετες πολιτικές διαστάσεις ανάλογα με τη χώρα στην οποία επιβάλλεται. Επίσης, μία νέα πιο άμεση, αυθεντική και δυναμική σχέση με τα **φαινόμενα της φυσικής και εμπειρικής πραγματικότητας** οδηγεί την ίδια περίοδο σε μία εξαιρετική ποικιλία **φυσιοκρατικών και ρεαλιστικών ρευμάτων** που με διάφορες, όλο και ριζοσπαστικότερες μεταμορφώσεις κορυφώνονται στα τέλη του 19^{ου} αι. (εμπειρισμός, νατουραλισμός,

ρεαλισμός, ιμπρεσιονισμός). Τέλος, αυτή είναι επίσης και η εποχή του πάθους και της έκφρασης, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην **παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων** σε άμεση αντιστοιχία με τις αύξουσες απαιτήσεις του καλλιτεχνικού κοινού για όλο και ισχυρότερες συναισθηματικές εμπειρίες από την τέχνη (ρομαντισμός και προ-ρομαντικές τάσεις).

Σκοποί

- να παρουσιαστούν και να εξηγηθούν οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός»

Στόχοι

- να εξεταστούν οι νέες **κοινωνικές λειτουργίες και ο νέος ιστορικός ρόλος του καλλιτέχνη**
 - να κατανοήσουμε τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής αλλά κυρίως προαγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (**μία νέα αγορά τέχνης**)
 - να παρουσιαστεί η εισαγωγή νέων μορφών **κριτικού λόγου** και αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου
- και τέλος
- να διερευνηθεί η διαμόρφωση ενός **νέου αστικού κοινού για την τέχνη** με πολλαπλές επενδύσεις στο έργο τέχνης αλλά και ιδιαίτερες αισθητηριακές και πολιτικές απαιτήσεις από αυτό.

INT 826 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 6: Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ 1762-1938: ΝΕΩΤΕΡΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα αυτό θα εστιάσει στη νεωτεριική ιστορία των γλυπτών του Παρθενώνα στη Βρετανία, από τα μέσα του 18^{ου} αι. μέχρι σήμερα. Θα εξετάσουμε τις πολύπλοκες ιστορικές δυνάμεις – κοινωνικές, καλλιτεχνικές, θεωρητικές και πολιτικές – που συνέβαλαν στη μεταφορά τους από το αρχικό περιβάλλον τους στην περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας – την Αθήνα – στο μητροπολιτικό κέντρο της ισχυρότερης αυτοκρατορίας της εποχής – το Λονδίνο. Το μάθημα θα παρουσιάσει με λεπτομέρεια την (αρνητική) επίπληξη που τα γλυπτά αρχικά προκάλεσαν, τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους υπονόμισαν υπάρχουσες προσδοκίες διαμορφωμένες κάτω από την επίδραση του νεοκλασικισμού και άλλων επίσημων μοντέλων αισθητικής πρόσληψης.

Σκοποί

- να συντελεστεί μία πρώτη εξοικείωση των φοιτητών με τον πολύπλοκο και πολυστρωματικό κόσμο της τέχνης κατά τη διάρκεια του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την πολιτιστική ιστορία του ταξιδιού και των συλλογών που βρίσκεται στη βάση του εγχειρήματος του Έλγιν
- να παρουσιαστεί το ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών κινήματων και φιλοδοξιών της εποχής
- να διερευνηθεί η νέα και ριζοσπαστική αισθητική που τα γλυπτά εισήγαγαν στον καλλιτεχνικό κόσμο της Αγγλίας, και κυρίως η θέση τους στην πορεία προς ένα είδος ρομαντισμού με φυσιοκρατικές και επιστημονικές διαστάσεις που συνδέεται αποφασιστικά με τα γλυπτά αυτά
- να εξεταστούν οι πολυάριθμες και μεταβαλλόμενες χρήσεις των έργων αυτών από το Βρετανικό Μουσείο αλλά και τους καλλιτέχνες και κριτικούς της εποχής
- να εντάξουμε τις δραστικές μεταβολές της σημασίας των γλυπτών μέσα στην γενικότερη ιστορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εξελίξεων της περιόδου αυτής

Στόχοι

Τρεις είναι οι κύριοι στόχοι αυτού του μαθήματος.

- πρώτον, να κατανοήσουμε τον αποφασιστικό ρόλο που οι διαδικασίες δημόσιας υποδοχής παίζουν στην ιστορία της τέχνης
- δεύτερον, να εξετάσουμε την κομβική θέση αυτών των έργων στη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία της Βρετανίας
- τρίτον, να αποκτήσουμε μέσα από την ιστορικο-κριτική διερεύνηση του ζητήματος μία οξυδερκέστερη κατανόηση της τρέχουσας προσκόλλησης των Βρετανών στη συλλογή αυτή και, άρα, να διευρύνουμε τη βάση της συζήτησης που γίνεται εδώ και χρόνια σχετικά με τις ελληνικές διεκδικήσεις για την επιστροφή των γλυπτών. Στο ίδιο πλαίσιο, ο απώτατος στόχος είναι να δείξουμε την εξέχουσα θέση που κατέχει η συζήτηση γύρω από τα Γλυπτά του Παρθενώνα ως προς τις σύγχρονες αναζητήσεις σχετικά με μία ιστορικά ενημερωμένη και ηθική **διαχείριση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς**

Ιστορικές Πηγές και το Φάσμα του Κοινού στο οποίο Απευθύνεται το Μάθημα

Εκτός από το ποικίλο οπτικό υλικό που θα καλυφθεί, το μάθημα αυτό ενσωματώνει μία εκτενή γκάμα βιβλιογραφίας, από πρωτογενείς γραπτές πηγές (πρακτικά διαβουλεύσεων, ιστορικά άρθρα και δημοσιεύσεις στον τύπο) μέχρι σύγχρονες ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις για τα υπό εξέταση θέματα.

Το μάθημα απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους ιστορικούς της τέχνης, ιστορικούς του νεώτερου κόσμου, κλασικούς αρχαιολόγους, σπουδαστές της ιστορίας της φιλοσοφίας και της λογοτεχνίας, αλλά είναι επίσης καλά προσαρμοσμένο στις ανάγκες όλων όσων προέρχονται από άλλες σχολές ή τμήματα με ενδιαφέροντα στην ιστορία, την τέχνη και τα ζητήματα πολιτιστικής και καλλιτεχνικής διαχείρισης σήμερα.

Εργασίες

Θα προσφερθούν σε εθελοντική βάση ατομικές ή ομαδικές εργασίες – μεταφράσεις συγκεκριμένων πρωτογενών πηγών από τα αγγλικά ή αυτόνομα δοκίμια πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και βιβλιογραφία – οι οποίες θα περατωθούν με την επίβλεψη και συνεργασία του διδάσκοντα. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά θα αξιολογηθούν και θα συνυπολογισθούν στην τελική βαθμολογία αυτών που θα τις αναλάβουν.

INT 833 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ, ΜΑΝΙΕΡΙΣΜΟΣ, ΜΠΑΡΟΚ

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17*

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
455**	Υλικός πολιτισμός (18ος-20ός αιώνας)	Κ. ΜΠΑΔΑ	Γ' (Υπ.)
490**	Παραδοσιακή Λαϊκή Τέχνη: Τα έργα των χεριών	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Γ' (Υπ.)
462	Λαϊκή Λογοτεχνία και Προφορική Παράδοση	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
103	Η μουσική στο θέατρο και τον κινηματογράφο	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

** Οι φοιτητές-τριες του **Γ' εξαμήνου** κατεύθυνση **Ιστορίας** επιλέγουν **ένα** από τα δύο μαθήματα

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία – Λαϊκός Πολιτισμός».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Κατ' αρχάς προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «λαογραφία», «λαϊκός πολιτισμός», «παράδοση» και καταβάλλεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι πρωτοετείς φοιτητές τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η τρέχουσα χρήση των όρων στο πλαίσιο των ερασιτεχνικών, φολκλορικών και άλλων δραστηριοτήτων και ενασχολήσεων. Γίνεται συγκεκριμένη και αναλυτική, με βάση τα κείμενα, αναφορά στους ορισμούς της επιστήμης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η Λαογραφία ως επιστήμη σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές. Γίνεται εκτενής αναφορά στα πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και το πολιτικό σκηνικό μέσα στο οποίο προκύπτει η ενασχόληση με τους λαϊκούς πολιτισμούς και τους λαούς ως φορέων τους. Στο παραπάνω πλαίσιο παρουσιάζεται με όρους ιστορικούς το νεωτερικό φαινόμενο του έθνους-κράτους και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού και εξηγείται η σχέση της Λαογραφίας με αυτά.

Με υπόβαθρο τα παραπάνω, γίνεται στη συνέχεια αναλυτική αναφορά στα ρεύματα του διαφωτισμού και του ρομαντισμού, όπως αυτά εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, και προσεγγίζεται η επίδρασή τους στη σκέψη των Ελλήνων διανοουμένων με άξονα αναφοράς τόσο τη νεωτερική σύλληψη του έθνους-κράτους όσο και τη ρομαντική έννοια του έθνους. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται η προεπιστημονική και πρωτοεπιστημονική φάση της Λαογραφίας.

Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα πρώτα στάδια της Λαογραφίας ως επιστήμης με εκτενή αναφορά στο Νικόλαο Πολίτη, την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και το περιοδικό *Λαογραφία*. Με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας, η συγκριτική μέθοδος του Πολίτη και ιστορική μέθοδος του Στ. Κυριακίδη. Αναλύεται η διαδικασία επικράτησης της συλλεκτικής-λημματογραφικής μεθόδου με άξονα προσανατολισμού τη σύνδεση του νεώτερου λαϊκού πολιτισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά στη γραμμική αντίληψη του ιστορικού χρόνου και στη συγκρότηση της εθνικής αφήγησης, που παράγει τις έννοιες της συνέχειας στον εθνικό χρόνο και της ενότητας στον εθνικό χώρο.

Η μετέπειτα πορεία της επιστήμης παρακολουθείται μέσα από το πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν τη σκέψη των Λαογράφων. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται αναφορά στους ακαδημαϊκούς αλλά και τους ερασιτέχνες Λαογράφους του Μεσοπολέμου και έτσι ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πρώτης φάσης της επιστήμης.

Στα επόμενα μαθήματα η προσοχή μας εστιάζεται στις μεταπολεμικές εξελίξεις με αναφορά κυρίως στην περίπτωση του Γεωργίου Μέγα και ακολούθως σ' αυτή του Δημητρίου Λουκάτου. Με τον Δ. Λουκάτο εγκαινιάζεται ουσιαστικά μια νέα φάση της επιστήμης με τη στροφή προς έναν συγχρονικό προσανατολισμό και το συνδυασμό της κλασικής λαογραφικής μεθόδου με την εθνογραφική. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της Λαογραφίας, που εντοπίζεται χρονικά στη δεκαετία του 1960, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς προετοιμάζεται το έδαφος για τη «Νέα Λαογραφία», που ανατέλλει ουσιαστικά την επόμενη δεκαετία.

Έτσι, περνάμε στη νέα φάση, η οποία χαρακτηρίζεται από τη ριζική αλλαγή προσανατολισμού της επιστήμης. Η Λαογραφία αφήνει τον κατά βάση εθνικό της προσανατολισμό και αποκτά περισσότερο κοινωνικά και ουσιαστικά ιστορικά χαρακτηριστικά. Έτσι προκύπτει η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος αλλά και η συνάντηση της Λαογραφίας με την Κοινωνιολογία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται εκτενής αναφορά στη λεγόμενη γενιά του 1970, που εκπροσωπούν κατά κύριο λόγο ο Μ. Μερακλής και η Α. Κυριακίδου-Νέστορος.

Σε μια επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το έργο τους με ιδιαίτερες αναφορές στον ιδεολογικό προσανατολισμό και την επιστημολογική του σημασία και αξία. Στην ίδια βάση εξηγούνται οι

μετέπειτα εξελίξεις φτάνοντας μέχρι σήμερα, όπου προσεγγίζονται οι κύριες τάσεις και βασικοί τους εκπρόσωποι.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη σχέση της Λαογραφίας με τις συγγενείς επιστήμες και ιδιαίτερα με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Έτσι παρουσιάζονται οι κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες (εξελικτισμός, λειτουργισμός, δομο-λειτουργισμός, μαρξιστική και μετα-μοντέρνα ανθρωπολογία) αλλά και η εθνογραφική μέθοδος από τη λεγόμενη «ρεαλιστική εθνογραφία» μέχρι την «πολιτισμική κριτική». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση της Λαογραφίας με την Οικολογία με παρουσίαση και του νεώτερου σχετικά κλάδου της Πολιτισμικής Οικολογίας.

Οι κριτικές που έχουν ασκηθεί στην επιστήμη της Λαογραφίας μας απασχολούν στη συνέχεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση του Στ. Δαμιανάκου, ο οποίος ασχολήθηκε με το λαϊκό πολιτισμό από τη σκοπιά της Κοινωνιολογίας και άσκησε ουσιαστική κριτική στην ακαδημαϊκή Λαογραφία σε μια σειρά δημοσιευμάτων του. Με τις κριτικές ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πορείας της επιστήμης μέσα στο χρόνο και το ενδιαφέρον μας στη συνέχεια εστιάζεται στη γενικότερη σύγχρονη προβληματοθεσία και στα ανάλογα επιστημολογικά ζητούμενα.

Έτσι, επιστρέφουμε ξανά στους ορισμούς, στο γνωστικό αντικείμενο και στην «ύλη», την οποία επιχειρούμε να αναδιατάξουμε υπό το φως των νέων δεδομένων και των νεώτερων θεωρητικών εξελίξεων.

Τα μαθήματα ολοκληρώνονται με προσεγγίσεις, θεωρητικές και μεθοδολογικές, συγκεκριμένων θεμάτων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν πώς εφαρμόζονται στην πράξη όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά έχουν ακούσει στα προηγούμενα μαθήματα.

Οι στόχοι του μαθήματος είναι: Να κατανοήσουν οι φοιτητές τους ιστορικούς όρους γένεσης και εξέλιξης της επιστήμης, να αντιληφθούν πώς επηρεάζεται η θεωρία και μέθοδος της από ευρύτερα ιδεολογικά ζητούμενα, να ανιχνεύσουν τη σχέση της με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, να γνωρίσουν τα θεωρητικά και ευρύτερα πνευματικά ρεύματα που καθόρισαν τον προσανατολισμό της. Επίσης, να προσεγγίσουν με κριτικό τρόπο τα προγραμματικά κείμενα σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους αλλά και τα βιογραφικά των συγγραφέων τους. Να εξοικειωθούν με την επιστημονική ορολογία, να γνωρίσουν τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες και τους εκπροσώπους τους διαχρονικά. Να μάθουν να εφαρμόζουν όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά ακούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες, οι οποίες λαμβάνονται συμπληρωματικά υπόψη για την τελική τους αξιολόγηση. Επίσης υπάρχει δυνατότητα, στο πλαίσιο κυρίως του προαιρετικού φροντιστηρίου, να ασκηθούν στην επιτόπια έρευνα εκπονώντας και ανάλογες εργασίες.

ΛΑΟ 455 ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (18ος - 20ός αιώνας)

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Περίληψη: Σκιαγραφείται η πορεία της λαογραφικής έρευνας για τη μελέτη του υλικού βίου και πολιτισμού και η περιορισμένη προσγραφή του αντικειμένου στο ερευνητικό της πεδίο αλλά και της ιστορίας και άλλων συναφών επιστημών. Η πορεία επίσης της ιστορικο – ανθρωπολογικής και πολιτισμικής έρευνας για την μελέτη του υλικού πολιτισμού και προτείνεται η διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος που στηρίζεται στη θεωρητική άποψη ότι δε διαμορφώνεται ξεχωριστά η ιστορία του υλικού πολιτισμού και η ιστορία της κοινωνικής και συλλογικής συνείδησης. Υπό αυτήν την οπτική προωθείται α) η γνώση της ιστορίας της υλικής ζωής και της καθημερινότητας και β) η ανίχνευση της γλώσσας των συμβόλων, αφού γίνει πρώτα κατανοητό ότι τα ίδια τα πράγματα (π.χ. η τροφή, η κατοικία, η ενδυμασία), τα εμπροσώματα, οι λέξεις και τα έθιμα στην κοινωνική τους "κυκλοφορία" δρουν και ως κοινωνικά σύμβολα (για την απόδοση π.χ. της κοινωνικής πραγματικότητας) και ως

"διαμεσολαβητές" για τις ίδιες τις κοινωνικές σχέσεις. Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα θέματα της διατροφής, της κατοικίας και της ενδυμασίας στην ελληνική παραδοσιακή κοινωνία (από τον 18ο κυρίως αιώνα).

Στόχος του μαθήματος: Η ανίχνευση της ιστορικότητας του υλικού βίου και πολιτισμού του παρελθόντος (18^{ος} – 20^{ος} αι. και η κατανόηση του ως γεγονός, ως τρόπου επικοινωνίας και ως πεδίου όπου αναπτύσσονται οι κοινωνικές σχέσεις.

Τρόπος εξέτασης: Η εξέταση του μαθήματος γίνεται με γραπτές εξετάσεις, βάσει της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής, μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει εξασφαλιστεί προβιβάσιμος βαθμός στις γραπτές εξετάσεις του μαθήματος.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Η επιστήμη της Λαογραφίας και η μελέτη του υλικού βίου και πολιτισμού: θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της. Η ιστορικο-ανθρωπολογική και πολιτισμική θεώρηση του υλικού πολιτισμού. Η πρόταση της διεπιστημονικής προσέγγισης. Η μελέτη της ιστορικότητας επί μέρους όψεων του υλικού πολιτισμού και της καθημερινότητας της παραδοσιακής κοινωνίας. Η εθνογραφία της υλικής Μνήμης. Ο Υλικός Πολιτισμός της παραδοσιακής κοινωνίας στα λαογραφικά Μουσεία

ΛΑΟ 490 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ZΑΧΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα διαρθρώνεται στις εξής ενότητες: 1. Εισαγωγικά. Λαϊκή και αστική τέχνη. Οικοτεχνία και επαγγελματική χειροτεχνία. Εργαστηριακή χειροτεχνία. Καλλιτεχνική βιοτεχνία. 2. Τα ιστορικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Ο χώρος και ο χρόνος. Οι άνθρωποι και τα έργα τους. Οι μεγάλοι μάστορες. Οι πλανόδιοι τεχνίτες. 3. Η δημιουργία. Η ποίηση και η «ποίηση» των έργων της λαϊκής τέχνης. Πρακτικές ανάγκες - χρηστικές μορφές και καλλιτεχνική βούληση - αισθητικές λειτουργίες. Τα πρότυπα. Οι εμπνεύσεις. Οι επιδράσεις. Η δύναμη της «παράδοσης» και της ομάδας. Το ζήτημα της πρωτοτυπίας. Οι παραλλαγές. 4. Σήμερα: Η σπουδή της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης. Η επιστημονική έρευνα και το διασωστικό έργο από τα τέλη του 19ου αι. και εξής. Η συγκέντρωση, καταγραφή, φύλαξη, συντήρηση, έκθεση και προβολή των προϊόντων του παρελθόντος. Η οργάνωση λαογραφικών μουσείων. 5. Μορφές λαϊκής τέχνης: Αρχιτεκτονική. Ξυλογλυπτική. Λιθογλυπτική. Ζωγραφική. Υφαντική. Κεντητική. Αργυροχοΐα.

Μαθησιακοί στόχοι: Στους στόχους του μαθήματος περιλαμβάνονται η προσέγγιση και ανάλυση των μορφών και του περιεχομένου των έργων της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης στο πλαίσιο της μελέτης του ελληνικού υλικού λαϊκού πολιτισμού, με σκοπό οι φοιτητές, στη μελλοντική επαγγελματική τους πορεία, να έχουν τα εφόδια για περαιτέρω επιστημονικό, ερευνητικό, διδακτικό, πολιτιστικό έργο, στηριγμένο σε στέρεες επιστημονικές βάσεις.

Τρόπος εξέτασης: (α) Γραπτές εξετάσεις. (β) Προαιρετικές γραπτές εργασίες (που παρουσιάζονται και προφορικά υποχρεωτικά). (γ) Προαιρετική η συμμετοχή στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ.

Διάγραμμα παραδόσεων: Βλ. τις βασικές θεματικές ενότητες του μαθήματος όπως παρουσιάζονται στην περίληψη ανωτέρω. Επίσης, αναλυτικά το πρόγραμμα των μαθημάτων κατά διδακτική εβδομάδα, τους μαθησιακούς στόχους αναλυτικά, βιβλιογραφία καθώς και την εξεταστέα ύλη του μαθήματος βλ. στο: <http://users.uoi.gr/mvrelli/>

ΛΑΟ 462 ΛΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Στο μάθημα εξετάζονται τα παρακάτω: Η λαϊκή λογοτεχνία ως μέρος του ευρύτερου συνόλου της προφορικής παράδοσης. Το μάθημα παρουσιάζει την ποικιλότητα αυτού του πολιτισμικού φαινομένου, όσον αφορά παραδοσιακές του μορφές και όσον αφορά σύγχρονες εκφάνσεις του σε αστικά και διαδίκτυα περιβάλλοντα. Παράλληλα, αποτελεί μία εισαγωγή στις βασικές έννοιες και στα «είδη» της λαϊκής λογοτεχνίας, με τα υφολογικά χαρακτηριστικά, τις ειδικές λαογραφικές ταξινομήσεις και τις επιτελεστικές και κοινωνικές τους λειτουργίες σε συνδυασμό με τους κύριους σταθμούς στις θεωρητικές προσεγγίσεις τους από τον 19ο αιώνα έως σήμερα.

Διερευνώνται συμπληρωματικές, βασικές, έννοιες για μία θεωρητική προσέγγιση της λαϊκής λογοτεχνίας, όπως αυτές του συλλογικού φαντασιακού και των κοινωνικών συμφραζομένων. Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των λαογραφικών σπουδών, ενώ συνομιλεί με τις διαπιστώσεις των κοινωνικών επιστημών μέσα από τη σύγχρονη θεώρηση της λαογραφίας ως επιστήμης. Συνεπώς τα παραδείγματα αντλούνται τόσο από παραδοσιακά περιβάλλοντα, όσο και από σύγχρονα περιβάλλοντα επικοινωνίας του αστικού χώρου και του διαδικτύου.

Στόχοι του μαθήματος:

α) Εισαγωγή στην ευρύτερη περιοχή της προφορικής παράδοσης που ορίζεται ως προφορική «λογοτεχνία» και συνδέεται με τη συλλογική μνήμη. Γνωριμία με το μεγάλο φάσμα των στερεοτυπικών μορφών προφορικού αφηγηματικού λόγου, καθώς και της λειτουργίας τους ως φαινομένων επικοινωνίας και πολιτισμού.

β) Ειδολογική-ταξινομική αντίληψη του συγκεκριμένου αντικείμενου, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

γ) Εισαγωγή στην επιτόπια έρευνα και στην καταγραφή προφορικών κειμένων, μέσα από την ανάθεση ατομικών ερευνητικών εργασιών.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μάθημα και την ύλη του:

<http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/papachristophorou/material.htm>

ΛΑΟ 103 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Περιγραφή/ περίληψη:

Το μάθημα είναι διςυπόστατο: η μια θεματική αφορά το θέατρο και η άλλη τον κινηματογράφο.

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται σαφές, σε ό,τι αφορά την πρώτη θεματική, ότι το θέατρο ως τέχνη, σύμφωνα με τις νόρμες που διέπουν τη δημιουργία, τη διαμόρφωση, την ανάπτυξη και την απήχυσή του, κατηγοριοποιείται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: το **αστικό** και το **λαϊκό**. Αυτή η κατηγοριοποίηση δίνει και τους δύο βασικούς θεματικούς άξονες.

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα είδη **αστικού θεάτρου** (με τις υποκατηγορίες του) και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- αρχαίο δράμα (τραγωδία, κωμωδία, σατυρικό δράμα)
- μουσικό θέατρο (κωμειδύλλιο, μιούζικαλ, επιθεώρηση)
- λυρικό θέατρο (όπερα, οπερέτα)
- σύγχρονο θέατρο (πρόζα)

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει, επίσης, τα είδη **λαϊκού θεάτρου** και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- Θέατρο Σκιών/ Καραγκιόζης
- κουνιλοθέατρο
- μαριονέτες/ μαύρο θέατρο της Πράγας.

Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη θεματική, το μάθημα αρχικά εξετάζει και παρουσιάζει τον ρόλο της μουσικής στον **βωβό κινηματογράφο**. Μετά εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα **είδη φιλμογραφίας του ομιλούντος κινηματογράφου** και τον ρόλο της μουσικής μέσα σε αυτά. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- musical
- opera
- κοινωνικό film
- ντοκιμαντέρ
- thriller/ film noir

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται και η σχέση της μουσικής με άλλες τέχνες: υποκριτική, σκηνοθεσία, χορός, σκηνογραφία, φωτισμός, ηχητική κάλυψη.

Μαθησιακοί στόχοι:

- α) να κατανοήσουν οι φοιτητές τις νόρμες που οδηγούν στη βασική κατηγοριοποίηση του θεάτρου σε λαϊκό και αστικό
- β) να γνωρίσουν οι φοιτητές τη δομή και τις ιδιαιτερότητες κάθε θεατρικού & κινηματογραφικού είδους
- γ) να γνωρίσουν την ιστορία του κινηματογράφου: από τον βωβό στον ομιλούντα και να κατανοήσουν τις διαφορές του ρόλου της μουσικής σε λειτουργικό, τεχνικό κι αισθητικό επίπεδο.
- δ) να δουν τις διαφορές στη χρήση της μουσικής ανάμεσα σε σκηνικές παραστάσεις και κινηματογραφικά έργα.
- ε) να κατανοήσουν την έννοια του soundtrack, του sound design και της μουσικής επένδυσης γενικότερα.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

α) αρχές λειτουργίας μουσικής σε θεάματα β) σημασία του χωρο-χρόνου γ) λαϊκό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες - είδη λαϊκού θεάτρου, δ) αστικό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες - είδη αστικού θεάτρου, ε) ο ρόλος της ορχήστρας στον βωβό κινηματογράφο, στ) η τεχνική του play-back και του συγχρονισμού, ζ) ομιλών κινηματογράφος: χαρακτηριστικά και είδη ταινιών, η) η σχέση εικόνας-μουσικής.

Τα μαθήματα συνοδεύονται από οπτικο-ακουστικό υλικό. (CDs, DVDs, PPt)

Τρόπος εξέτασης: με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Εκπαιδευτική δραστηριότητα: ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ: θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις σε Αθήνα και Γιάννενα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μάθημα στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/dalianoudi/theatre_cinema.htm

**ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2016-17**

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
1	Ρητορική	Κλασική Φιλολογία	Σ. Χρυσικοπούλου	Α' (Υ)
2	Ιστοριογραφία: Ηρόδοτος	Κλασική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Γ' (Υ)
3	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, 19^{ος} – 20^{ος}	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Γ' (Υ)
4	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Ε. Καλτσογιάννη	Z' (Επ. Υπ.) Άνευ ορίου
5	Μυθολογία	Κλασική Φιλολογία	Α. Γκάρτζιου	Z' (Επ. Υπ.) 50 φοιτητές
6	Θρησκεία	Κλασική Φιλολογία	Α. Ζωγράφου	Z' (Επ. Υπ.) 50 φοιτητές
7	Λατινικό Μυθιστόρημα	Κλασική Φιλολογία	Ε. Καρακάσης	Z' (Επ. Υπ.) 50 φοιτητές
8	Μετρική	Κλασική Φιλολογία	Σ. Μερσινιάς	Z' (Επ. Υπ.) 50 φοιτητές

Ε Α Ρ Ι Ν Ο Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-2017**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112α	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.)
121	Η ύστερη αρχαιότητα (2 ^{ος} – 4 ^{ος} αι. μ.Χ.)	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) & φιλολογίας
140	Η νομισματοκοπία των αρχαίων και κλασικών χρόνων ως πηγή ιστορικής πληροφόρησης	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.) & φιλολογίας
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	ΠΑΝ. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Δ' (Υπ.), Στ', Η', Πτ.
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
194	Γεωστρατηγικά ζητήματα κατά την αρχαιότητα	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
203*	Η πρώιμη Βυζαντινή περίοδος, 330-843	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υπ.)
307*	Το Ομαγιαδικό χαλιφάτο της Δαμασκού (661 – 750 μ.Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Δ' (Υπ.)
108	Εισαγωγή στην Κλασική Αραβική Γλώσσα Ι	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
106	Ο Γαληνός στην αραβική παράδοση	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Στ', Η', Πτ. (Σ) (Επ. Υπ.)
109	Αραβική Ιστοριογραφία: Χριστιανική και Μουσουλμανική	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
	*μαθήματα της ενότητας: «Πρώιμη και μέση Βυζαντινή περίοδος». Το Δ' εξάμηνο θα επιλέξει έναν από τους δύο διδάσκοντες		
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Β' (Υπ.)
322	Χριστιανο-ισλαμικές ορθοδοξίες και συγκρητισμός στα Βαλκάνια (13ος -16ος αιώνες)	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Ε', Ζ' (Σ), (Επ. Υπ.)
306	Ιστορία της Ανατολικής και Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης, 17 ^{ος} -19 ^{ος} Αι.	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Στ', Η', Πτ. (Επ. Υπ.)
ΕΙΣ	ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
447	Εισαγωγή στις ιστορικές σπουδές: Πώς να αφηγηθούμε το παρελθόν στους νέους	Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112α ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευκιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκρατεία.

Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης κλασικής και της ελληνιστικής περιόδου, σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.). Πηγές της Ιστορίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.
 2. Τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ηγεμονία της Σπάρτης (404-371 π.Χ.). Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος (395 π.Χ.) και η ειρήνη του Βασιλέως (387/6 π.Χ.)
 3. Η Β' Αθηναϊκή συμμαχία (379/8 π.Χ.) και η ηγεμονία της Θήβας (371-362 π.Χ.).
 4. Οι Έλληνες της περιφέρειας. Η κρίση της πόλης-κράτους & η πανελλήνια ιδέα.
 5. Η ηγεμονία της Μακεδονίας και ο Φίλιππος.
 6. Η εκστρατεία και το έργο του Αλεξάνδρου.
 7. Τα ελληνιστικά βασίλεια I: Η Μακεδονία.
 8. Τα ελληνιστικά βασίλεια II: Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος
 9. Τα ελληνιστικά βασίλεια III: Οι Σελευκίδες
 10. Βασικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων.
 11. Οι ελληνικές πόλεις και οι Συμπολιτείες κατά τον 3^ο και 2^ο αι. π.Χ.
 12. Η αντιπαράθεση με τη Ρώμη.
 13. Πολιτισμός, κοινωνία και θρησκεία κατά την ελληνιστική περίοδο. Περιεχόμενο της έννοιας «Ελληνισμός».
- Στα πλαίσια του μαθήματος οργανώνεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΑΕ 121 Η ΎΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ (2^{ος} – 4^{ος} ΑΙ. μ.Χ.)

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Η Ύστερη Αρχαιότητα αποτελεί μια μεταβατική περίοδο. Μεταξύ του τέλους της Αρχαιότητας και της Βυζαντινής εποχής υπάρχουν πολλές συνέχειες και πολλές αλλαγές. Στο μάθημα εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο σηματοδοτούνται οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, αλλά και τα στοιχεία εκείνα που επιβιώνουν, ιδίως στον πολιτισμό, τη θρησκεία και την παιδεία. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Διάγραμμα

- I. Τα όρια της Ύστερης Αρχαιότητας.
- II. Το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο (2^{ος}-4^{ος} αι.).
- III. Οι δομές του ρωμαϊκού κράτους και η θέση των Ελλήνων.
- IV. Πολιτισμικές και θρησκευτικές εξελίξεις.
- V. Εθνικοί και χριστιανοί.

ΙΑΕ 140 Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΩΣ ΠΗΓΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Κύριο άξονα του μαθήματος αποτελεί το νόμισμα ως πρωτογενής πηγή γνώσης της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και η μεθοδολογία της νομισματικής έρευνας. Η εμφάνιση του νομίσματος κατά τους αρχαϊκούς χρόνους και η εξέλιξή του κατά την κλασική περίοδο θα συνεξετασθούν με τα σύγχρονα ιστορικά δρώμενα, με τις πολιτικο-οικονομικές μεταβολές (τόσο στα μητροπολιτικά κέντρα του ελληνικού κόσμου, όσο και στις αποικίες), με τις μετακινήσεις των στρατευμάτων, καθώς και με το μεγάλο βεληνεκό εμπόριο στην λεκάνη της Μεσογείου και στην ασιατική ενδοχώρα. Στα πλαίσια του μαθήματος θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή.

Εξάμηνα: Η', Πτυχίο, Φιλολογικό

Εργασίες προαιρετικές

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Επιγραφική περιλαμβάνει τρία μέρη: α) Παρουσίαση της Ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. β) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων εποχών και ειδών (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.) από διάφορα σημεία του αρχαίου κόσμου. γ) Κριτική παρουσίαση της Βιβλιογραφίας (Corpora επιγραφών, BULLETIN EPIGRAPHIQUE και SUPPLEMENTUM EPIGRAPHICUM GRAECUM κλπ.), που αποτελεί το θέμα του ωριαίου Φροντιστηρίου.

Συνεξετάζονται τα φιλολογικά κείμενα και κυρίως τα σχετικά αρχαιολογικά δεδομένα (τόπος εύρεσης, κινητά και ακίνητα ευρήματα κλπ.). Κατά την μελέτη των διαφόρων θεμάτων παρουσιάζεται κριτικά επίσης η σχετική νεώτατη βιβλιογραφία. Επίσης πραγματοποιούνται τακτικές πρακτικές ασκήσεις στις επιγραφές του αρχαιολογικού μουσείου Ιωαννίνων για την μελέτη των τεχνικών χαρακτηριστικών των επιγραφών (μορφολογία του φορέα, χάραξη του κειμένου κλπ.) και πρακτικές ασκήσεις ανάγνωσης εκτύπων των επιγραφών εντός μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

Στόχοι του μαθήματος είναι: α) να φανεί ότι οι επιγραφές, ως αυτούσια κείμενα και συνεχώς ραγδαία αριθμητικά αυξανόμενα με νέα ευρήματα παντού, συμβάλλουν ουσιαστικά στην μελέτη όλου του αρχαίου ελληνικού κόσμου και, β) να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές αλλά και η εξέλιξη δομών και θεσμών του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων. Για τον ίδιο στόχο μελετάται η ανθρωπωνυμία ως φορέας θρησκευτικών και κοινωνικών δοξασιών.

ΠΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της *Respublica* και της Ηγεμονίας.

Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίγνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις τρεις προεκτεθείσες περιόδους).

Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιουσυστασία της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

ΠΩ 194 ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η κρισιμότητα του ελέγχου των Στενών της Μεσσήνης και του Ελλησπόντου. Η δημιουργία προγεφυρώματος στην Ιλλυρία κατά τον Α' Μακεδονικό πόλεμο. Οι συμφωνίες για τις εμπορικές και στρατιωτικές ζώνες επιρροής μεταξύ Ρωμαίων και Καρχηδονίων. Ο έλεγχος της Ανατολικής Μεσογείου πέρα από τη γραμμή Κρήτη – Κάρπαθος – Ρόδος. Η διάταξη των ρωμαϊκών στόλων της Μεσογείου κατά την Ηγεμονία. Παράδειγμα στρατηγικής: η εκστρατεία του Πομπήιου κατά των πειρατών.

Σκοπός του μαθήματος: εκτός από το να καταδειχθεί στους φοιτητές ότι οι Ρωμαίοι είχαν αναπτύξει γεωστρατηγική αντίληψη στις επεκτατικές επιλογές που έκαναν, εξ ίσου κύριος σκοπός είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μέθοδο της συγκριτικής ανάλυσης γεγονότων, της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης και της υπαγωγής τους στη συνθετική μέθοδο παράθεσης των ιστορικών στοιχείων προς εξαγωγή ανάλογων, επίσης συνθετικών, συμπερασμάτων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιότητας στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσιάσής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

ΙΒΥ 203 Η ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (330 – 843 μ.Χ.)

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η πρώιμη Βυζαντινή περίοδος, αποτελεί και την περίοδο που ονομάζεται «όψιμη αρχαιότητα.» Για καθαρά πρακτικούς λόγους θα συμπεριληφθεί και η πρώτη περίοδος της μέσης Βυζαντινής περιόδου (610-843). Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών γεγονότων, ενώ θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε πώς το Ρωμαϊκό κράτος μεταλλάσσεται σε αυτό που θα ονομασθεί Βυζαντινό. Θα σχολιασθούν εκτενώς θέματα όπως η διοίκηση του κράτους, η σύγκριση της παλαιάς με τη νέα θρησκεία, οι βαρβαρικές εισβολές, η έναρξη του συστήματος διοίκησης των θεμάτων, οι συνέπειες από τις Αραβικές κατακτήσεις και η εμφάνιση του Ισλάμ, η εικονομαχία και η συγκρότηση μίας νέας αυτοκρατορίας στην δύση. Το μάθημα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές να κατανοήσουν αυτές τις μετεξελίξεις, και να δώσει την δυνατότητα να γίνουν περισσότερο κατανοητές οι διαφορές ανάμεσα στον αρχαίο και τον επερχόμενο μεσαιωνικό κόσμο. Η απαλλακτική του μαθήματος θα συντελεσθεί με την διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων, ενώ η εθελούσια παρουσίαση ενός από τα θέματα που θα συζητηθούν στο μάθημα, ως προφορική εργασία, θα

έχει ως επακόλουθο την προσθήκη μίας βαθμολογικής μονάδας στην τελική βαθμολογία.

IBY 307 ΤΟ ΟΜΑΓΙΑΔΙΚΟ ΧΑΛΙΦΑΤΟ ΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ (661-750 Μ.Χ.) (Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της δημιουργίας του αραβικού χαλιφάτου με έδρα τη Δαμασκό της Συρίας και της παγίωση της εξουσίας των Αράβων στην περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Επιμέρους στόχοι του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την αραβική δυναστεία που έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία του χαλιφάτου της Δαμασκού, να μπορούν να περιγράψουν τις αλλαγές που επέφερε η νέα δυναστεία στην πολιτική διοίκηση, στην οικονομία, στην κοινωνία, στη γλώσσα, στη θρησκεία και στον πολιτισμό της περιοχής, να κρίνουν την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε η Ομαγιαδική δυναστεία τόσο προς την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία όσο και προς άλλα βασίλεια και άλλους λαούς, να εξηγούν τους λόγους για τους οποίους οι Άραβες δεν αφομοιώθηκαν από τους λαούς που κατέκτησαν, αλλά αντιθέτως πέτυχαν να θέσουν τις βάσεις για την δημιουργία νέων πολιτικών δομών και ενός καινούργιου πολιτισμού.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές και βιβλιογραφικές παρατηρήσεις.

Πηγές της περιόδου και η κριτική τους.

Η Ομαγιαδική οικογένεια και η ίδρυση του χαλιφάτου της Δαμασκού μετά τον πρώτο εμφύλιο πόλεμο (*fitna*).

Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Μωάβια (661-680 μ.Χ.) και οι εκστρατείες κατά της Κωνσταντινούπολης.

Οι διάδοχοι του Μωάβια και ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος.

Η άνοδος στην εξουσία των Μαρουανιδών: Ο Αμπντ αλ-Μάλικ (685-705 μ.Χ.): Διοικητικές, νομισματικές, φορολογικές, γλωσσικές και άλλες μεταρρυθμίσεις.

Ο χαλίφης Ουαλίντ (705-715 μ.Χ.) και η επέκταση των κατακτήσεων: Η κατάκτηση της Ισπανίας.

Ο χαλίφης Σουλεϊμάν (715-717 μ.Χ.): Η μεγάλη εκστρατεία κατά του Βυζαντίου και η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 717 μ.Χ.

Ο χαλίφης Ομάρ Β' (717-720 μ.Χ.): Διοικητικές, φορολογικές, θρησκευτικές και άλλες μεταρρυθμιστικές διατάξεις.

Οι χαλίφηδες Γιαζίντ (720-724 μ.Χ.) και Χισάμ (724-743 μ.Χ.): Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική και οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το στρατό.

Οι τελευταίοι Ομαγιαδες χαλίφηδες και ο τρίτος εμφύλιος πόλεμος. Η πτώση της δυναστείας των Ομαγιαδών.

Αποτίμηση του έργου των Ομαγιαδών χαλίφηδων σε πολιτικό, θρησκευτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.

Γραπτή εξέταση. Εργασία Προαιρετική.

IBY 108 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΑΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Ι (Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των βασικών γραμματικών, συντακτικών και λεξικολογικών δομών της κλασικής αραβικής γλώσσας.

Επιμέρους στόχοι του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές το αραβικό σύστημα γραφής, να εξοικειωθούν με τα συστήματα μεταγραφής αραβικών λέξεων στη διεθνή βιβλιογραφία, να μάθουν ένα βασικό λεξιλόγιο των κλασικών αραβικών ιστορικών κειμένων, να αναγνωρίζουν τις βασικές γραμματικές και συντακτικές δομές της κλασικής αραβικής γλώσσας, να κατανοούν και να μπορούν να μεταφράζουν προτάσεις από κλασικά αραβικά ιστορικά κείμενα.

Στο μάθημα θα διδαχτούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Βιβλιογραφία (μέθοδοι και λεξικά).

Η σημιτική οικογένεια γλωσσών και η κλασική αραβική γλώσσα.

Το σύστημα γραφής της αραβικής γλώσσας.

Η κατασκευή και η παραγωγή των αραβικών λέξεων. Το

άρθρο, τα γένη και οι πτώσεις.
Η απλή φράση. Οι προθέσεις και η σύνταξή τους. Η ονομαστική πρόταση.
Αντωνυμικά επιθήματα.
Ενικός, δυϊκός και πληθυντικός αριθμός.
Δεικτικές αντωνυμίες και επίθετα.
Το ρήμα, οι φωνές, οι χρόνοι και οι εγκλίσεις.
Τετελεσμένος, η σημασία, η άρνηση και χρήση του. Η ρηματική πρόταση. Μή τετελεσμένος, η σημασία, η άρνηση και η χρήση του.
Απόλυτα και τακτικά αριθμητικά. Η παθητική φωνή.
Οι παράγωγοι τύποι των ρημάτων. Ανώμαλα ρήματα.
Σύνθετες φράσεις.
Η χρήση αραβικού λεξικού.
Γραπτή εξέταση.
Όσοι επιλέξουν το μάθημα θα πρέπει να έρθουν σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα.

IBY 106 Ο ΓΑΛΗΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Σ)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η παρουσίαση της μετάδοσης της Γαληνικής ιατρικής παράδοσης στους Άραβες.

Επιμέρους στόχοι του σεμιναρίου είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές τους πρόσωπα και γεγονότα γύρω από τη μετάφραση των ιατρικών και φιλοσοφικών έργων του Γαληνού στα Αραβικά, να εξηγούν τους λόγους και τον τρόπο με το οποίο έγινε η αραβική μετάφραση, να μπορούν να ονομάζουν και να περιγράφουν το περιεχόμενο έργων του Γαληνού που χάθηκαν στα Ελληνικά και σώζονται μόνο στα Αραβικά, να προσδιορίζουν την τεράστια επίδραση που άσκησαν τα έργα του Γαληνού στην γένεση και ανάπτυξη της αραβικής επιστημονικής ιατρικής.

Στο σεμινάριο θα εξεταστούν τα εξής θέματα.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Μεθοδολογία και τεχνική της επιστημονικής εργασίας.

Βίος και έργα του Γαληνού.

Η ελληνική ιατρική παράδοση στους λαούς της Ανατολής πριν από την εμφάνιση του Ισλάμ. Οι μεταφράσεις έργων του Γαληνού στα Συριακά πριν και μετά τις αραβικές κατακτήσεις του 7^{ου} αι. μ.Χ. – Τεχνική και χαρακτηριστικά.

Η *‘ιατρική σχολή’* και το *‘νοσοκομείο’* της πόλης Gondēshāpūr.

Οι πρώιμες αραβικές μεταφράσεις ιατρικών έργων και ο ρόλος συρόφωνων χριστιανών του χαλιφάτου – Γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά των πρώιμων μεταφράσεων.

Η αποκαλούμενη *‘σχολή του \u03bd\u03bd\u03bd\u03bd \u03bd\u03bd \u03bd\u03bd\u03bd\u03bd’* και οι αραβικές μεταφράσεις των έργων του Γαληνού – Ορολογία – τεχνική και χαρακτηριστικά. (δύο συναντήσεις) Τα φιλοσοφικά έργα του Γαληνού στα Αραβικά.

Ελληνικά έργα του Γαληνού που σώζονται μόνο στα Αραβικά – Σχόλια επί της αραβικής ορολογίας και μετάφρασης του περιεχομένου των σωζόμενων αραβικών μεταφράσεων.

Η επίδραση της γαληνικής ιατρικής στην ανάπτυξη της αραβόφωνης ιατρικής – Παραδείγματα από αραβικά έργα. (δύο συναντήσεις)

Παρουσίαση εργασιών. Εργασία Υποχρεωτική. Όσοι επιλέξουν το Σεμινάριο θα πρέπει να γράψουν και να παραδώσουν εργασία ως την 15^η Ιουνίου 2017.

Σημειωτέον ότι το εν λόγω Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν μόνο όσοι έχουν παρακολουθήσει τα μαθήματα *«Εισαγωγή στις Ελληνοαραβικές σπουδές»* ή *«Η Ελληνική διανόηση στον Αραβικό Πολιτισμό»*.

IBY 109 ΑΡΑΒΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η ιστορία των λαών της Βαλκανικής χερσονήσου αποτέλεσε, κυρίως μετά την ίδρυση των νεότερων κρατών, ιδιαίτερο αντικείμενο με αυξανόμενη σπουδαιότητα.

Το μάθημα εστιάζει **α.** στη συμβίωση των διαφόρων ομάδων και στις διακρίσεις μεταξύ τους από τον 6ο έως το 15ο αιώνα και **β.** στην ίδρυση των εθνικών κρατών από το 19ο αιώνα ως σήμερα. Η εξέταση περιστρέφεται γύρω από τους παρακάτω βασικούς άξονες: α) Ιστορικοί και γεωπολιτικοί όροι διείσδυσης και εγκατάστασης των Σλάβων και άλλων λαών στη Βαλκανική. β) Δημογραφικά μίγματα που προσέκυψαν μετά την εγκατάσταση των Σέρβων, Κροατών, Πρωτοβουλγάρων κ.ά., τρόπος συμβίωσής τους με τους γηγενείς. γ) Κοινωνικο-θρησκευτικές διακρίσεις ανάμεσά τους, όπως προκύπτουν από τις πολιτικές των δύο κέντρων εξουσίας -πολιτεία, εκκλησία- των χριστιανικών μεσαιωνικών κρατών της Χερσονήσου.

Το πολιτικό μοντέλο του έθνους-κράτους, κυρίαρχο στη Δυτική Ευρώπη μετά τη Γαλλική επανάσταση, επεκτεινόμενο στα Βαλκάνια, συνέβαλε στην κοινωνικο-πολιτική αναμόρφωση των διαφόρων ομάδων της Χερσονήσου και στην επαναχάραξη του χάρτη της. Η ίδρυση των βαλκανικών εθνικών κρατών από το 19ο αιώνα σε διαφορετικές συγκυρίες και μέσα από διαφορετικές πολιτικο-στρατιωτικές διαδικασίες (απελευθερωτικά κινήματα/ επαναστάσεις/ εξεγέρσεις, διπλωματικές διευθετήσεις), συνεξετάζεται με το παραπάνω μεσαιωνικό παρελθόν, με στόχο να κατανοηθεί τόσο η γενέθλια σχέση του καθενός βαλκανικού κράτους με την Ευρώπη όσο και η ανα-δόμησή του στο χρόνο.

Δίνεται υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (ecourse βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας) και το βιβλίο *Αλέξο Κωνσταντίνωφ Ο Μπάι Γκάνιος*, Μετάφραση Ζήσης Ν. Χατζηβασιλείου. Α. Κωνσταντακοπούλου Επίμετρο. Ευρω-Βαλκανικοί Αναπροσδιορισμοί, Γιάννενα 2016, β' έκδοση συμπληρωμένη)

ΙΒΑ 322 ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ-ΙΣΛΑΜΙΚΕΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ (13ος-16ος αι.) (Σ)

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Ως ιστορικά φαινόμενα τόσο οι θρησκείες, ως πίστη/κοσμοαντίληψη και σύστημα οργάνωσης του χρόνου/χώρου, όσο και οι εκκλησίες-κρατικοί θεσμοί βρίσκονται σε συνεχή προσαρμογή και εξέλιξη, σε σχέση με την κοινωνία και την πολιτική οργάνωση, καθώς και σε αδιάκοπο διάλογο με τις όμορες θρησκείες/εκκλησίες. Μέσα από τις πολύπλοκες αυτές σχέσεις, διαμορφώνονται ορθές και αποκλίνουσες εκδοχές *δόξας* (**ορθοδοξία** - *ετεροδοξία* ή *αίρεση*) στο εσωτερικό και δια-θρησκευτικές αποκλίσεις αλλά και συγκλήσεις που συχνά καταλήγουν σε *συγκρητιστικές* πρακτικές.

Τα παραπάνω πεδία έρευνας αναλύονται, μέσα από πηγές και σύγχρονη βιβλιογραφία σχετικά με το Χριστιανισμό και το Ισλάμ στα υστερο-μεσαιωνικά και οθωμανικά Βαλκάνια, έτσι ώστε θεολογικές και ιδεολογικές συγκλίσεις και αποκλίσεις να γίνουν αντιληπτές σε ευρεία δια-θρησκευτική κλίμακα, σε συγκυριακή και σε καθημερινή βάση.

Σεμινάριο. Υποχρεωτική η επιτυχής εξέταση σε ένα τουλάχιστον μάθημα Βαλκανικής Ιστορίας, η παρακολούθηση, η γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας και η επιπόνηση εργασίας.

Δίνεται ιστορικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας).

ΙΒΑ 306 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, 17^{ος} – 19^{ος} ΑΙ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΕΙΣ 447 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: ΠΩΣ ΝΑ ΑΦΗΓΗΘΟΥΜΕ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

(Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ)

Η Ιστορία ως κοινωνική επιστήμη έχει κι αυτή τη δική της ιστορία.

Στο μάθημα εξετάζονται οι οπτικές και οι τρόποι με βάση τους οποίους το παρελθόν έγινε αντικείμενο διερεύνησης και αφήγησης. Ειδικότερα, μέσα από συγκεκριμένα ιστοριογραφικά παραδείγματα, αναλύονται οι θεωρητικές τάσεις, όπως αυτές αναδείχθηκαν στο πλαίσιο των εθνικών κρατών: Ο

θετικισμός ή ιστορισμός (e cole m e thodique) και ο ιστορικός υλισμός, από το 19ο αιώνα ως σήμερα, η κριτική/ νέα ιστορία και η ιστορία του πολιτισμού/ κουλτούρας (Kulturgeschichte), στο μεταίχμιο 19ου-20ου αιώνα, η διεπιστημονική οπτική της ομάδας γάλλων ιστορικών γύρω από το περιοδικό Annales d ' Histoire e conomique et sociale (Παρίσι, 1929 - σήμερα) -γνωστή ως σχολή των Annales - και, τέλος, η μεταψυχροπολεμική στροφή στο *κείμενο* , η λεγόμενη «γλωσσική στροφή» ("linguistic turn" ή " textual approach "), που θέτει σε αμφισβήτηση την Ιστορία ως επιστήμη, δηλαδή ως γνώση της οποίας η εγκυρότητα και αξιοπιστία μπορεί να ελεγχθεί.

Στόχος του σεμιναρίου είναι να ασκηθεί το φοιτητικό κοινό ώστε να διακρίνει τους διάφορους τρόπους *ιστορικής γραφής* , από το 19 ο αιώνα ως σήμερα, καθώς και να αποκτήσει τις απαραίτητες ιστορικές γνώσεις και τη μέθοδο για τη σύνταξη ιστορικής μελέτης με στόχο την πληρέστερη κατανόηση των κοινωνιών του παρελθόντος.

Δίνεται υλικό σε ηλεκτρονική μορφή (βλ. προσωπική μου ιστοσελίδα Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας)

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17*

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
361	Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Β' (Υπ.)
357	Ιδεολογίες, Νοοτροπίες, Συμβολική Εξουσία. Η περίπτωση της Ελλάδας, 1830-1920	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
102	Οι Εβραίοι στην οθωμανική αυτοκρατορία και στο ελληνικό έθνος-κράτος	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
405	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας ΙΙ (τέλη περ. 17 ^{ου} -αρχές 19 ^{ου} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
408	Η Ελλάδα στο Μεσοπόλεμο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
407	Κοινωνικο-οικονομική και πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη τον όψιμο Μεσαίωνα	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
449	Ιστορία και ιστοριογραφία της Γαλλικής Επανάστασης	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)
399	Το φασιστικό φαινόμενο στην Ευρώπη	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η', Πτχ. (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

INE 361 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες αποτελούν α) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, β) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελλητισμού», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κατάκτηση», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ., γ) τα γεωγραφικά όρια του νέου ελλητισμού, δ) οι πληθυσμοί του ελληνικού χώρου, ε) τα κύρια ιστορικά γνωρίσματα των οικονομικών δομών (γαιοκτητικές σχέσεις, βιοτεχνικές-εμπορικές-ναυτιλιακές δραστηριότητες), των κοινωνικών διεργασιών και των ιδεολογικών ρευμάτων που διακρίνουν χαρακτηριστικά τις μεγάλες περιόδους της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Στο μάθημα παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. *Ιστορία του Νέου Ελλητισμού* του Α. Βακαλόπουλου, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, κ.ο.κ.)

Σκοποί του μαθήματος: Εξοικείωση με την ιστορία της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, εξοικείωση με την επιστήμη της ιστορίας, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Τρόπος Εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

INE 357 ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ, ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ, ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑ, 1830 – 1920

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενιές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος: Το μάθημα εξετάζει τις σημαντικότερες Ιδεολογίες και Νοοτροπίες που αναδύθηκαν στην ελληνική κοινωνία και διατυπώθηκαν ως πολιτικά ή κοινωνικά αιτήματα, κατά την περίοδο διαμόρφωσης του ελλητισμού σε κρατική οντότητα, 19^{ος} αιώνας – αρχές 20^{ου} αιώνα. Οι συγκεκριμένες Ιδεολογίες και Νοοτροπίες θα αναλυθούν, επίσης, ως «πραγματοποιημένοι» συμβολισμοί της κρατικής εξουσίας, όπως αυτοί των εθνικών επετείων και κάθε είδους δημόσιων εορτών και τελετών. Θα μας απασχολήσουν θέματα όπως ο ευρωπαϊσμός και ο ελληνικός Διαφωτισμός, η παγκόσμια διάσταση της ελληνικής Επανάστασης και του Φιλελλητισμού, η συγκρότηση της εθνικής ιστοριογραφίας και λαογραφίας, η βαλκανική διάσταση του Πανεπιστημίου Αθηνών, η γένεση της κρατικής τελετουργίας στη δημόσια ζωή της Νεότερης Ελλάδας, η διαμόρφωση των Εθνικών Επετείων και του Εθνικού Πανθέου, η ανάπτυξη του Φεμινισμού, ο δημοτικισμός, ο κρατισμός και οι πολλαπλές όψεις του Εθνικισμού. Βασικός ερμηνευτικός άξονας, είναι η σχετική «αυτοδυναμία» των ιδεολογικών, νοητικών και συμβολικών φαινομένων, σε συνάρτηση, όμως, με την πολιτική και οικονομική πραγματικότητα της εποχής.

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με σύγχρονες διεπιστημονικές προσεγγίσεις που αφορούν σε θέματα Εθνικισμού, Ιδεολογίας και Συμβολικής Εξουσίας.

Εργασίες:

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

Επισκέψεις:

Οποσδήποτε συμπληρωματικές και, καθώς διαπιστώνεται, ελυστικές όχι μόνο για τους ίδιους αλλά και για τον διδάσκοντα. Πρόκειται για διαθήκες, προερχόμενες από οθωμανικές και κυρίως βενετοκρατούμενες περιοχές, μοιρολόγια (από Μάνη και Ήπειρο), ενώ, σε άλλο επίπεδο, προς κατανόηση του βιώματος της απώλειας, χρησιμοποιείται και σύγχρονη ποίηση.

4.Εδώ εξετάζονται οι όροι παραγωγής, διάδοσης, υποχώρησης ή και εξαφάνισης των νόσων.

Η πόλη των Ιωαννίνων ως κορυφαίος τόπος μνήμης και συμβολισμών προσφέρεται για επισκέψεις στο κάστρο, στο νησάκι, σε ιστορικά και λαογραφικά μουσεία, αλλά και στο εβραϊκό νεκροταφείο, στην εβραϊκή συναγωγή κ.λπ.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ευρωπαϊκός και Ελληνικός Διαφωτισμός
2. Φιλελληνισμός - Ελληνική Επανάσταση: η Παγκόσμια διάσταση
3. Ιδεολογίες και Νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880
4. Ιδεολογικά ρεύματα και πολιτικά αιτήματα: προοπτικές από τον ελληνικό 19^ο αιώνα – «Της Μεγάλης ταύτης Ιδέας»
5. Προσπάθεια δημιουργίας δυτικού τύπου κρατών και κοινωνικοπολιτικές συγκρούσεις
6. Πανεπιστήμιο και Φοιτητές στην Ελλάδα κατά τον 19^ο αιώνα
7. Ανάπτυξη της εθνικής ιστοριογραφίας - Μια καινούργια επιστήμη γεννιέται: η Λαογραφία
8. Γένεση της κρατικής τελετουργίας στη δημόσια ζωή της Νεώτερης Ελλάδας, 1833-1862
9. Ο φεμινισμός της *Εφημερίδος των Κυριών*: 1887-1907
10. Οι δυνατότητες πρόσληψης του Μαρξισμού στην Ελλάδα
11. Ιστοριογραφικό διάγραμμα: οι συμβολικοί σταθμοί στη διαμάχη για την εθνική γλώσσα - Το περιοδικό *ο Νουμάς* και ο δημοτικισμός της διασποράς
12. Μπροστά στο κοινωνικό ζήτημα – από το ιδιωτικό στο δημόσιο: ο κρατισμός – ο εθνικισμός – η επιστράτευση της θρησκείας – το τέλος των ψευδαισθήσεων»
13. Οι Εορτές του Πολέμου και οι Πόλεμοι της Εορτής: Οι Βαλκανικοί πόλεμοι ως γιορτή του έθνους-κράτους

ΙΝΕ 102 ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΣΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΘΝΟΣ – ΚΡΑΤΟΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Εβραίων στην πολυεθνική Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη νεοελληνική κοινωνία από την Επανάσταση του 1821 μέχρι την επαύριο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Θα παρουσιαστεί η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα, η πολιτισμική ταυτότητα των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας και θα αναλυθούν κομβικά γεγονότα της ιστορίας των Εβραίων στα δύο κρατικά μορφώματα (όπως οι σφαγές κατά την περίοδο της Επανάστασης, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, η ενσωμάτωση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων, το Ολοκαύτωμα και η εφαρμογή της τελικής Λύσης στην Ελλάδα, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η μετανάστευση στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ). Ερμηνευτικά, η έμφαση θα δοθεί στην ανάδειξη της εσωτερικής ποικιλομορφίας που διακρίνει την ιστορική διαδρομή των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας. Θα διερευνηθούν ειδικότερα οι σχέσεις των εβραϊκών πληθυσμών με την οθωμανική εξουσία και το ελληνικό κράτος και με τις υπόλοιπες εθνό-θρησκευτικές κοινότητες· οι ποικίλες όψεις της συμβίωσης· το μεταβαλλόμενο περιεχόμενο του ελληνικού αντισημιτισμού και οι πολλαπλές εκδοχές της αφομοίωσης· και, τέλος, η θέση του Ολοκαυτώματος στην ελληνική συλλογική μνήμη.

Στόχοι του μαθήματος:

α) να εισάγει τον φοιτητή στη πολυδιάστατη ιστορία των Εβραίων, β) να τον βοηθήσει να κατανοήσει όρους όπως «αντισημιτισμός», «κρατισμός», «Ολοκαύτωμα», γ) να τον βοηθήσει να κατανοήσει και ερμηνεύσει ιστορικά φαινόμενα, η ισχύς των οποίων είναι ακόμα εξαιρετικά ζωντανή στη συλλογική μνήμη (Ολοκαύτωμα) και δ) να τον εισάγει στη λογική της ιστορικής έρευνας στη σύγχρονη ιστορία (μέσω της χρήσης –γραπτών, προφορικών, οπτικοακουστικών- πηγών και βιβλιογραφίας).

Τρόπος Εξέτασης:

Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης. Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο- τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

- Εκπαιδευτική επίσκεψη στην εβραϊκή συνοικία στα Ιωάννινα
- Επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία/βιβλιοθήκες

Διάγραμμα παραδόσεων:

1. Εισαγωγή: Οι Εβραίοι στον ελληνικό χώρο: ιστοριογραφικά ζητήματα. Η εβραϊκή διασπορά: παρουσίαση και συζήτηση του όρου. Όψεις του αντιεβραϊσμού και του αντισημιτισμού.
2. Η εβραϊκή παρουσία στον ελλαδικό χώρο κατά την Αρχαιότητα. Η εβραϊκή παρουσία κατά τον Μεσαίωνα.
3. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 15ος-18ος αιώνας.
4. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 18ος-19ος αιώνας. Οι Εβραίοι στο νεοελληνικό Διαφωτισμό και στην Ελληνική Επανάσταση.
5. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Μεσόγειο, 19ος αιώνας.
6. Οι Εβραίοι στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Η εμφάνιση του πολιτικού αντισημιτισμού.
7. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και η ενσωμάτωση των Εβραίων των Νέων Χωρών.
8. Μειονότητα, αφομοίωση και διαμόρφωση της ελληνοεβραϊκής κουλτούρας.
9. Ο αντισημιτισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Ο φυλετικός αντισημιτισμός.
10. Το ναζιστικό καθεστώς και η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης.
11. Το Ολοκαύτωμα: Η εξόντωση των Εβραίων της Ελλάδας. Η συμμετοχή των Εβραίων στην Αντίσταση.
12. Μετά τον πόλεμο: επιστροφή, ανασυγκρότηση, μετανάστευση. Το Ολοκαύτωμα: μνήμη και μαρτυρία. Πηγές για την ιστορία του Ολοκαυτώματος: οπτικοακουστικές μαρτυρίες, κινηματογραφικές αποτυπώσεις, απομνημονεύματα. Οι μουσειακές αναπαραστάσεις.
13. Οι Έλληνες Εβραίοι σήμερα: μνήμη, τραύμα, νοσταλγία. Όψεις του αντισημιτισμού στη σύγχρονη Ελλάδα.

ΓΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΙΙ (τέλη περ. 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα είναι, χρονικά, συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο· καλύπτει δηλαδή την περίοδο από το 1669 περίπου ως το 1821. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των πολιτικο-στρατιωτικών γεγονότων που διαδραματίζονται στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Δημοκρατία του Αγίου Μάρκου την περίοδο αυτή, αλλά και πανευρωπαϊκά, θα εξετασθούν οι εξελίξεις στη διοίκηση, στη γαιοκτησία, στη φορολογία, στην οικονομία και στο εμπόριο. Ειδική αναφορά θα γίνει στην Ήπειρο, στην Πελοπόννησο και στα Επτάνησα, ενώ θα δοθεί έμφαση στην εξέταση των ζητημάτων της παιδείας, της μεγαλύτερης ανάπτυξης του κοινοτικού θεσμού στις τουρκοκρατούμενες περιοχές και του κλεφταρματολισμού. Θα εξετασθούν, επίσης, η επανάσταση του 1770 (*Ορλωφικά*) και οι επιπτώσεις του *Ανατολικού Ζητήματος* στον ελλαδικό χώρο, οι προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις και το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή, γεγονότα που συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες στην πορεία του Έθνους προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας, του οποίου θα συζητηθεί ο χαρακτήρας.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα:

- α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, μέσα από την κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.
- β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο κατά τις τελευταίες προεπαναστατικές δεκαετίες, οι οποίες οδηγούν προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας.
- γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διαφορές (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας

πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατεληγμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες:

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Επισκέψεις:

Θα γίνει επίσκεψη σε Μουσεία των Ιωαννίνων όπου σώζονται αντικείμενα της ύστερης τουρκοκρατίας στα Γιάννενα, και στο κάστρο, σε συνδυασμό με το μάθημα για την Ήπειρο (ιδίως για τα Γιάννενα) τον 18^ο - αρχές 19^{ου} αι.

Διάγραμμα παραδόσεων:

Μάθημα 1^ο: Ο ελλαδικός χώρος μετά την κατάκτηση της Κρήτης

Μάθημα 2^ο: Η κρίση της Αυτοκρατορίας – Θεσμικές και οικονομικές αλλαγές

Μάθημα 3^ο: Αγροτική οικονομία, κτηνοτροφία και βιοτεχνία

Μάθημα 4^ο: Εμπόριο και ναυτιλία

Μάθημα 5^ο: Εξισλαμισμοί – Δημογραφικές εξελίξεις

Μάθημα 6^ο: Κοινότητες

Μάθημα 7^ο: Κλεφταρματολισμός

Μάθημα 8^ο: Η αναγέννηση της εκπαίδευσης

Μάθημα 9^ο: Η Ήπειρος τον 18^ο και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα

Μάθημα 10^ο: Η Πελοπόννησος κατά τη β' Βενετοκρατία (1685-1715) – Τα Βενετοκρατούμενα Επτάνησα

Μάθημα 11^ο: Η αποτυχημένη επανάσταση του 1770 (Ορλωφικά)

Μάθημα 12^ο: Η απήχηση της Γαλλικής Επανάστασης στον ελλαδικό χώρο – Το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή

Μάθημα 13^ο: Προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις – Ο χαρακτήρας της Επανάστασης του 1821

INE 408 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περίληψη: Το μάθημα αναλύει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και εστιάζει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940. Στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση του κράτους, την λειτουργία των πολιτικών θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική κατά την μεσοπολεμική περίοδο. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία όπως και τον αστικό εκσυγχρονισμό. Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το εργατικό κίνημα και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτισμική ζωή κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση μιας επίσκεψης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών.

Μαθησιακοί στόχοι: Γενικότερα, στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για τα ιστορικά δεδομένα της περιόδου του Μεσοπολέμου. Ομοίως, να μνηθούν στην βασική για το θέμα βιβλιογραφία, στην κριτική προσέγγιση των πηγών (που παρουσιάζονται και αναλύονται κατά τις παραδόσεις) και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εικόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Ανάμεσα σε δύο πολέμους: πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την εξεταζόμενη περίοδο. Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, η εξωτερική πολιτική, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός, η πολιτική εξουσία και η οργάνωση. Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Κοινωνία, παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή. Οι εξελίξεις στην οικονομία. Εκπαίδευση και τέχνη. Ο Ελληνισμός της διασποράς και η διάσταση του φαινομένου της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Η Μεταξική περίοδος (1936 - 1940).

ΙΕΠ 407 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη: Στην αρχή γίνεται μια γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης (κυρίως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία) στην Ευρώπη από τον 11^ο – 13^ο αιώνα. Συνεχίζει με τη δημιουργία των νέων κρατών και την αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου, τις εμπορικές πόλεις και τα εμπορικά ρεύματα. Επίσης γίνεται λόγος για την παπική εξουσία και τα θρησκευτικά τάγματα, την τάξη των ιπποτών, τη γεωργία και το διεθνές εμπόριο. Ο μαύρος θάνατος και οι επιπτώσεις του στην κοινωνία και τη δημογραφία. Όσον αφορά την πνευματική κατάσταση το μάθημα κάνει αναφορά στην ίδρυση των πρώτων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων στη διοικητική τους οργάνωση και στους αγώνες τους για την αυτονομία τους (Πανεπιστήμια Παρισίων, Οξφόρδης, Μπολόνια). Οι θέσεις του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερόν ως προς τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στις πανεπιστημιακές αίθουσες. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, την αγροτική ζωή, την άνοδο της αστικής τάξης και την επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Στόχος μαθήματος: Η εξοικείωση των φοιτητών με την σχετικά άγνωστη ιστορία της Ευρώπης από τον 11^ο ως τον 15^ο αι.

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 2^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 3^ο: Η δημιουργία των νέων κρατών και η αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου

Μάθημα 4^ο: Παπική εξουσία, Ιερά Τάγματα, Ιερά Εξέταση.

Μάθημα 5^ο: Ο μαύρος θάνατος στην Ευρώπη, εξάπλωση-επιπτώσεις.

Μάθημα 6^ο: Η πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη – αναφορά στην Καρολίνα αναγέννηση – πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες – οργάνωσή τους.

Μάθημα 7^ο: Αγώνες των πανεπιστημίων Παρισίων, Οξφόρδης, Μπολόνια για την αυτονομία τους απέναντι στην παπική θέληση. Οι ιδέες του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερόν για τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στα πανεπιστήμια της Ευρώπης.

Μάθημα 8^ο: Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη – διακινούμενα προϊόντα τον 15^ο αι.

Μάθημα 9^ο: Άνοδος της αστικής τάξης και η επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Σκοπός του μαθήματος: Με την αναφορά και με γνώση για τους τελευταίους αιώνες του Μεσαίωνα σκοπό έχει να προετοιμάσει το φοιτητή με γνώσεις για την επόμενη ιστορική περίοδο, την Αναγέννηση, η οποία με τις νέες ανακαλύψεις και τα νέα προϊόντα, την τυπογραφία, τα γράμματα και τις τέχνες αποτελεί τον πρόδρομο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 449 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Διάγραμμα μαθήματος:

1^ο μάθημα: Οι αποικιακές αυτοκρατορίες της Ευρώπης και η αμερικανική Επανάσταση, η οικονομική επανάσταση στην Αγγλία και η καθυστέρηση της ηπειρωτικής Ευρώπης, η οποία, εντούτοις πλουτίζει.

2^ο μάθημα: Η διάρθρωση της κοινωνίας του Παλαιού Καθεστώτος: κλήρος, ευγενείς, αστική τάξη, χωρικοί και προλετάριοι. Σύγκρουση παράδοσης και μοντερνικότητας, ορθός λόγος και φυσικό δίκαιο, κοσμοπολιτισμός και εθνότητες.

3^ο μάθημα: Η εξέγερση της αριστοκρατίας: πρόκριτοι και παρλαμέντα. Η σύγκληση των γενικών τάξεων, το αίτημα για το διπλασιασμό των εδρών και τα τετράδια παραπόνων.

4^ο μάθημα: Η νίκη της αστικής τάξης, η συγκρότηση της Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης. Αποφεύγεται η δικτατορία της συντακτικής εξουσίας και ζητείται η βασιλική επικύρωση των βουλευμάτων της Συνέλευσης.

5^ο μάθημα: Η οικονομική συγκυρία: πώς η κρίση οδηγεί τα λαϊκά στρώματα να συνδράμουν την αστική τάξη. Εδραιώνεται η πεποίθηση της «αριστοκρατικής συνωμοσίας» και οικοδομείται η επαναστατική νοοτροπία.

6^ο μάθημα: Η επανάσταση στο Παρίσι. Η ημιτελής και διαφοροποιημένη επανάσταση των δήμων της επαρχίας. Η επανάσταση στην ύπαιθρο, οι χωρικοί και ο Μεγάλος Φόβος.

7^ο μάθημα: Η 4^η Αυγούστου, η Διακήρυξη των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη και τα γεγονότα του Οκτωβρίου. 1790: η χρονιά του Λαφαγιέτ και της προσπάθειας συμβιβασμού της επανάστασης με ένα καθεστώς συνταγματικής μοναρχίας που τελικά αποτυγχάνει.

8^ο μάθημα: 1789-1791: Το έργο της Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης: οι θεμελιώδεις αρχές του 1789, η διοικητική οργάνωση, τα δημόσια οικονομικά, η αγροτική μεταρρύθμιση και η μεταρρύθμιση του κλήρου.

9^ο μάθημα: Η ευρωπαϊκή πολιτική και η εξωτερική πολιτική της Συντακτικής. Ο Λουδοβίκος ΙΣΤ' και οι εμιγκρέδες. Ιούνιος 1791-Απρίλιος 1792: η φυγή στη Βαρέν και οι συνέπειες στη Γαλλία, διακήρυξη του Πίλνιτς, η πολιτική των γιρονδίνων και η κήρυξη του πολέμου στην Αυστρία.

10^ο μάθημα: Οι καταβολές της δεύτερης επανάστασης, εξασθένηση των γιρονδίνων. Η επανάσταση της 10^{ης} Αυγούστου και τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 1792. Η αντιμετώπιση της Επανάστασης: Βαλμύ και Ζεμάπ.

11^ο μάθημα: Οι απαρχές της Συμβατικής συνέλευσης: αντιπαραθέσεις γιρονδίνων και ορεινών, η εκτέλεση του Λουδοβίκου, ρήξη με την Αγγλία. Σχηματίζεται ο ευρωπαϊκός συνασπισμός.

12^ο μάθημα: 1793-1794: τα πολεμικά γεγονότα, ο αποικιακός και οικονομικός πόλεμος. Το λαϊκό κίνημα και η δικτατορία της κοινής σωτηρίας: sans culottes (αβράκωτοι) και αβρακωτισμός, η πτώση της Γιρόνδης και η επαναστατική κρίση του καλοκαιριού 1793. Η οργάνωση της ορεινής δικτατορίας, ο αποχριστιανισμός και ο θρίαμβος της Κοινής Σωτηρίας.

13^ο μάθημα: Γιακωβίνοι και γιακωβινισμός: οργάνωση της επαναστατικής κυβέρνησης, η Τρομοκρατία, η οικονομική διακυβέρνηση και η κοινωνική πολιτική. Η 9^η Θερμιδόρ: δημοσιονομική και οικονομική κρίση, Λευκή Τρομοκρατία. Το σύνταγμα του έτους ΙΙΙ. Το πρώτο Διευθυντήριο και η αντιγιακωβινική αντίδραση.

Άλλες δραστηριότητες: προβολή ιστορικών ντοκυμαντέρ και ταινιών.

Στόχοι του μαθήματος:

1. Να εξετάσουμε τα στοιχεία της περιόδου της Επανάστασης, τα οποία διαφοροποιούσαν αυτό που συνέβη στη Γαλλία από το κύμα των επαναστάσεων που προηγήθηκαν και κάποιοι ιστορικοί χαρακτηρίζουν «ατλαντική επανάσταση»
2. Να αναφερθούμε σε ζητήματα που αφορούσαν τόσο στην επικαιρική επιρροή της Μεγάλης γαλλικής Επανάστασης, όσο και στην επίδρασή της στους μεταγενέστερους σε επίπεδο κοινωνικών ανακατατάξεων, ιδεολογικής συγκρότησης, εθνικής διαμόρφωσης αλλά και ιστορικής αντιπαράθεσης.
3. Να αντιμετωπίσουμε παράλληλα την επαναστατική παράδοση που δημιουργήθηκε για τη Γαλλία από την πορεία της Επανάστασης και τη βρετανική μεταρρυθμιστική παράδοση που ξεκίνησε το 17^ο αιώνα και αποτυπώθηκε στην αντιπαράθεσή της με το 1789 στο έργο του Edmund Burke, *Reflections on the Revolution in France*.
4. Να σχολιάσουμε τις απόψεις που εκφράστηκαν για τη γαλλική Επανάσταση στις δύο επετείους εορτασμού της, το 1889 και το 1989 και να προσπαθήσουμε να τις εξηγήσουμε μέσα στις ιδιαίτερες κοινωνικές, πολιτικές και διανοητικές συνθήκες που τις διαμόρφωσαν.

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα:

«Να σκεφτούμε τη γαλλική Επανάσταση», όπως προέτρεπε ο François Furet, προσεγγίζοντας όχι μόνο όσα γνωρίζουμε για την εποχή, τις επιδιώξεις όσων συμμετείχαν και τα μεγάλα γεγονότα, αλλά και τον τρόπο που εντάχθηκε στη «μυθολογία» της αριστεράς και στους φόβους της δεξιάς στο 19^ο και τον 20^ο αιώνα, καθώς και τις περιοδολογήσεις, τις ερμηνείες, την αποδοχή ή την απόρριψη των προταγμάτων της από τους ιστορικούς που ασχολήθηκαν με αυτή στη διάρκεια των αιώνων που πέρασαν από τη Μεγάλη γαλλική Επανάσταση ως τις μέρες μας.

Τρόποι εξέτασης:

Εναλλακτικά:

1. τελικές γραπτές εξετάσεις με θέματα ανάλυσης (επιλογή: 2/3)
1. εκπόνηση απαλλακτικών εργασιών σε θέματα σχετικά με την ιστορία και την ιστοριογραφία της γαλλικής Επανάστασης, είτε με βιβλιογραφική έρευνα είτε με πρωτογενές υλικό, στο οποίο υπάρχει πρόσβαση από το διαδίκτυο (τετράδια παραπόνων, τύπος, λόγοι και πρακτικά συνελεύσεων, κ.ο.κ.). (λέξεις: 5.000-7.000)

ΙΕΠ 399 ΤΟ ΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη: Στο μάθημα γίνεται ανάλυση των αιτιών γένεσης και εξέλιξης του φασιστικού φαινομένου στον ευρωπαϊκό χώρο από το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ως το 1945. Μελετάται ειδικότερα η Ιταλία ως χώρος επινόησης του φαινομένου, εξετάζεται ο ιστορικός του χαρακτήρας και προτείνονται ερμηνευτικά πλαίσια. Έμφαση δίνεται στην οργάνωση του φασιστικού μύθου, της εικόνας του Ηγέτη και της διαδικασίας συγκρότησης του «νέου ανθρώπου» και του «νέου Κράτους» στο φασιστικό ολοκληρωτικό εργαστήριο. Επιπλέον εξετάζονται οι ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φαινομένου, οι σύγχρονες «αναθεωρητικές» προσπάθειες, γίνεται σύγκριση του ιταλικού παραδείγματος με παρόμοια πολιτικά ιδεολογικά συστήματα που εμφανίστηκαν σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία κτλπ.) και γίνεται μια πρώτη εξέταση των επιγόνων του στην μεταπολεμική Ευρώπη.

Αριθμός φοιτητών: Το μάθημα μπορεί να δηλωθεί χωρίς περιορισμό από φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας και από τα υπόλοιπα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

Στόχος: Η αποσαφήνιση των όρων φασισμός και ναζισμός, η γνώση των ιστορικών διαφορών, των προελεύσεων και των επιδράσεων. Η διατύπωση ερωτημάτων για την σύγχρονη πραγματικότητα. Η επιτόπια έρευνα σε τόπους του Ολοκαυτώματος στο εξωτερικό.

Περίγραμμα μαθημάτων:

1. Οι ιστορικές ρίζες του φασισμού. Διαφωτισμός-Αντιδιαφωτισμός, Επανάσταση-Αντεπανάσταση, Δημοκρατία-Μοναρχία, Φιλελευθερισμός-Απολυταρχία. Κοινωνικός Δαρβινισμός και Εθνικισμός στην Ευρώπη του 19^{ου} αι.
2. Ο ιταλικός φασισμός: αίτια και προϋποθέσεις γένεσης. Ο Μουσολίνι και οι πρώτοι Φασίστες.
3. Η σχέση Φασισμού με την Κοινωνία, το Κράτος. Ο Νέος άνθρωπος και η φασιστική επανάσταση. Η υποδοχή του φασισμού από τις τάξεις.
4. Ο φασισμός ως πολιτική θρησκεία. Η προσωπικότητα του ηγέτη. Προπαγάνδα και τελετές.
5. Η ιστορική διαδρομή του φασισμού από το 1922 ως το 1945.
6. Το ναζιστικό φαινόμενο. Ο γερμανικός εθνικισμός και η Γερμανία του Μεσοπολέμου.
7. Ο Χίτλερ και οι κοσμοθεωρία του ναζισμού. Ο ρόλος του ηγέτη, η οργάνωση του Κράτους, η προπαγάνδα.
8. Το αστυνομικό ναζιστικό κράτος, οι διώξεις και η υποδοχή του από τους πολίτες
9. Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και Ολοκαύτωμα
10. Αυταρχικά και Ολοκληρωτικά καθεστώτα κατά τον Μεσοπόλεμο. Το παράδειγμα της Ισπανίας και Πορτογαλίας
11. Η Ελλάδα του Μεταξά
12. Μεταπολεμικά νεοφασιστικά και νεοναζιστικά κινήματα: Αίτια και δυναμική

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά την 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ'(Υ)
516	Η αρχαιολογία της ανθρώπινης εξέλιξης	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
558	Ιστορία της Προϊστορικής Αρχαιολογίας στην Ευρώπη	Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.), (Σ)
586	Το νησιώτικο Αιγαίο κατά την 3 ^η Χιλιετία	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ.Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Β. ΠΑΠΠΑ	Δ' (Υ)
607	Αρχιτεκτονική (Γενική Επισκόπηση)	Ε. ΧΙΩΤΗ	ΣΤ' Η', (Επ. Υπ.)
654	Ελληνιστική Πλαστική	Ε. ΧΙΩΤΗ	ΣΤ' Η', (Επ. Υπ.)
686	Κεραμική – Αγγειογραφία (Γενική Επισκόπηση)	Β. ΠΑΠΠΑ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
700	Ιερά της Αρχαίας Ελλάδας	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	Α. ΜΑΝΤΑΣ	(Β'Υ) + Η' ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)
737	Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής Περιόδου	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
779	Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Καππαδοκία	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
754	Βυζαντινά Μνημεία της Ιταλίας	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
780	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804α	Εισαγωγή στη Θεωρία, την Ιστορία και τη Μέθοδο της Ιστορίας της Τέχνης. Επισκόπηση: από την Αναγέννηση στον 18ο αι..	ΜΑΡΓΑΡΗ	Β' (Υ)
822	Μοντέρνα Τέχνη και Ζωή: Η Εμπειρία της Νεωτερικότητας και η Ιστορία του Ευρωπαϊκού Μοντερνισμού, 1848-1939	ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΥ	Δ' (Υ)
834	Η Ευρωπαϊκή και Ελληνική Τέχνη του 20 ^{ου} Αιώνα	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α'. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαιακού χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η έκταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Διάγραμμα των ενοτήτων διδασκαλίας, εποπτικό υλικό και βιβλιογραφία:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/lessons15_16.htm

ΑΠΡ 516 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές στο τρίτο και τέταρτο έτος των σπουδών τους. Επικεντρώνεται στα αρχαιολογικά και, σε μικρότερο βαθμό, ανθρωπολογικά δεδομένα και προβλήματα που αφορούν στην εξέλιξη των ανθρωπιδών, από 6-7 εκατομμύρια χρόνια πριν σήμερα μέχρι την εμφάνιση και εξάπλωση του *Homo sapiens* τις τελευταίες 200.000 χρόνια. Το μεγαλύτερο μέρος αφορά στην περίοδο από την εμφάνιση των πρώτων λίθινων εργαλείων στην Αφρική, περίπου 2,5 εκατομμύρια χρόνια πριν, μέχρι την αρχή της Ανώτερης Παλαιολιθικής, 45-40 χιλιάδες χρόνια πριν σήμερα. Στόχος είναι η έκθεση των φοιτητών στο ρόλο της τεχνολογίας στη εξέλιξη (βιολογική και πολιτισμική) των ανθρωπιδών, αλλά και η διαπραγμάτευση βασικών εννοιών (π.χ, εξέλιξη, βιολογικό είδος, εργαλείο). Αναλυτική περιγραφή ανά μάθημα βρίσκεται στην ιστοσελίδα του μαθήματος (προσβάσιμη μέσω του ιστότοπου του Τμήματος).

Απαραίτητη για τους φοιτητές είναι η ικανότητα αναζήτησης εικόνων και σύντομων σχετικών άρθρων στο διαδίκτυο.

Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτές εξετάσεις (με την μέθοδο των πολλαπλών επιλογών). Οι ερωτήσεις βασίζονται στις παραδόσεις του διδάσκοντα, οι οποίες αντλούν εν μέρει από δύο εγχειρίδια (βλ. αν.) και πολύ περισσότερο από μεταγενέστερη των δύο εγχειριδίων βιβλιογραφία (αποκλειστικά ξενόγλωσση, κυρίως αγγλόφωνη). Επιλεγμένα άρθρα από αυτήν την βιβλιογραφία θα είναι διαθέσιμα στους φοιτητές.

ΑΠΡ 558 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

(Μ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ)

Σεμιναριακό μάθημα για τρίτο- και τεταρτοετείς φοιτητές. Εξετάζεται η Ευρωπαϊκή παράδοση της αρχαιολογικής σκεψής και πράξης, καθώς και η ανάπτυξη των σχετικών θεσμών (συλλογές αρχαιοτήτων, επιστημονικές ενώσεις και εταιρείες, μουσεία, πανεπιστημιακές έδρες, νομοθεσίες, κλπ.) από την εποχή των «αρχαιοφίλων» (16ος – 18ος αιώνας) μέχρι την εδραίωση και άνθηση του επιστημονικού κλάδου της αρχαιολογίας στο δεύτερο μισό του 19ου και στον 20ο αιώνα. Απαραίτητη προϋπόθεση για συμμετοχή στο σεμινάριο είναι η γνώση ξένων γλωσσών, τουλάχιστον της αγγλικής. Οι φοιτητές κάνουν σύντομες παρουσιάσεις στα εβδομαδιαία μαθήματα, βασισμένες σε άρθρα που τους έχουν ανατεθεί εκ των προτέρων. Ο τελικός βαθμός βασίζεται κατά 80% σε αυτές τις παρουσιάσεις και στη συμμετοχή στις επακόλουθες συζητήσεις. Το υπόλοιπο 20% θα προκύψει από μια τελική γραπτή εργασία και την παρουσίασή της.

ΑΠΡ 586 **ΤΟ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 3^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ Π.Χ.**

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τον πολιτισμό των Κυκλάδων, των Δωδεκανήσων και του Βορειοανατολικού Αιγαίου, παράκτιου (Τροία, Τρωάδα, παράλια ζώνη Μικράς Ασίας) και νησιωτικού κατά την 3η χιλιετία π.Χ.

Την περίοδο αυτή στο νησιωτικό Αιγαίο αναπτύσσονται οικιστικά κέντρα πρωτο-αστικού χαρακτήρα και σημειώνονται σημαντικά βήματα στην τέχνη και την τεχνολογία, με άξονα τη διακίνηση και την επεξεργασία των μετάλλων. Η πορεία αυτή προς τον εξαστισμό και τη δημιουργία "πόλεων" εξετάζεται συγκριτικά με τα δεδομένα των σύγχρονων κοινωνιών της ηπειρωτικής Ελλάδας και της Κρήτης.

Εργασίες προαιρετικές και παρουσίασή τους στο μάθημα. Βιβλιογραφία στα ελληνικά, αγγλικά, ιταλικά και γερμανικά.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 602 **ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)**

(Β. ΠΑΠΠΑ)

Η δημιουργία και τα γνωρίσματα της κλασικής τέχνης προσεγγίζονται με τη μελέτη αντιπροσωπευτικών έργων γλυπτικής, αγγειογραφίας- ζωγραφικής και αρχιτεκτονικής, ενταγμένων στις ιστορικές, θρησκευτικές και κοινωνικές συνθήκες που τα δημιούργησαν. Συνεξετάζονται τα κείμενα από την ελληνική και λατινική γραμματεία και τίθενται ζητήματα σχετικά με την ορολογία. Σε ιδιαίτερη ενότητα εξετάζεται η ακτινοβολία της κλασικής τέχνης.

-Στόχος του μαθήματος, εκτός από τη γνώση των μνημείων του 5^{ου} και 4^{ου} αι.π.Χ., είναι να ασκηθούν οι φοιτητές και στην προσέγγιση θεωρητικών ζητημάτων ερμηνείας του φαινομένου του κλασικού, μέσα από την παρουσίαση εξειδικευμένης βιβλιογραφίας.

-Οι φοιτητές συμμετέχουν προαιρετικά με την παρουσίαση εργασιών. Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.

ΑΚΛ 607 **ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (ΓΕΝΙΚΗ**

Ε. ΧΙΩΤΗ)

Στο μάθημα δίνονται γενικές πληροφορίες για την αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική. Εξετάζονται τα υλικά δομής, η εξόρυξη και η μεταφορά τους, τα συστήματα τοιχοποιίας, η κεράμωση και η διακόσμηση των κτιρίων. Μελετάται επίσης η διαμόρφωση του δωρικού, του ιωνικού και του κορινθιακού ρυθμού και εξετάζονται αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ναών καθώς και οι κυριότεροι τύποι δημοσίων οικοδομημάτων (θέατρα, βουλευτήρια, γυμνάσια, λουτρά κλπ.), οι οχυρώσεις, τα ταφικά κτίσματα και οι ιδιωτικές κατοικίες. Εξετάζεται ακόμη ο σχεδιασμός των πόλεων, τα πολεοδομικά συστήματα, η οργάνωση της αγοράς και των ιερών. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικούς όρους και έννοιες της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής και η γνώση των χαρακτηριστικών και της λειτουργίας των διαφόρων οικοδομημάτων. Η εξέταση του μαθήματος είναι γραπτή.

ΑΚΛ 654 **ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΛΑΣΤΙΚΗ**

(Ε. ΧΙΩΤΗ)

Η πλαστική παίζει σημαντικό ρόλο στην τέχνη των ελληνιστικών χρόνων, καθώς αποτελεί βασικό πεδίο έκφρασης της ιδεολογίας και της προπαγάνδας των ηγεμόνων των ελληνιστικών βασιλείων. Στα χρόνια αυτά διαμορφώνεται ο τύπος του ηγεμονικού πορτρέτου, ενώ οι ηγεμόνες χρηματοδοτούν τη δημιουργία έργων που απηχούν τη δύναμή τους (Μεγάλος Βωμός Περγάμου, Μικρό και Μεγάλο ανάθημα Ατταλιδών και άλλα). Παράλληλα, μέσα από τα έργα της πλαστικής εκφράζονται και αλλαγές στην αισθητική και τη νοοτροπία των ανθρώπων με τη δημιουργία κλασικιστικών έργων, ρεαλιστικών απεικονίσεων καθημερινών ανθρώπων ή χαρούμενων παραστάσεων από τον κόσμο του Διονύσου. Στόχος του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στην τέχνη των ελληνιστικών χρόνων και η εξοικείωση των φοιτητών με τις διάφορες κατηγορίες ολόγλυφων

και ανάγλυφων έργων, ώστε να μπορούν να διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνοτροπίες και τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι γραπτές.

ΑΚΛ 686 ΚΕΡΑΜΙΚΗ – ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ) (Β. ΠΑΠΠΙΑ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώση των σημαντικότερων κέντρων κεραμικής, της τεχνικής κατασκευής και όπτησης των αγγείων, της χρήσης τους και κυρίως η μελέτη του τρόπου διακόσμησης και της εικονογραφίας τους. Η μακράιωνη παράδοση, η βελτίωση της ποιότητας, οι πειραματισμοί των κεραμέων, το πλήθος σχημάτων, τα εικονογραφικά θέματα, οι ανάγκες της κοινωνίας και οι ιστορικές περιστάσεις, δημιούργησαν μια πολυμορφία που την παρακολουθούμε στα πάμπολλα κέντρα παραγωγής από τον 11ο αιώνα έως την ελληνιστική περίοδο.

-Τα παραπάνω εξετάζονται αναλυτικά με στόχο να γνωρίσουν οι φοιτητές την ιστορία και τα προβλήματα της έρευνας της κεραμικής/ αγγειογραφίας της κάθε περιόδου και να μελετήσουν ιδιαίτερες πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων ελλήνων μέσα από την κεραμική παραγωγή.

-Οι φοιτητές συμμετέχουν προαιρετικά με την παρουσίαση εργασιών. Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.

-Στο μάθημα εντάσσονται και μαθήματα-συναντήσεις στο Μουσείο Εικμαγείων.

ΑΚΛ 700 ΙΕΡΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Χρονικά όρια και περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Παρουσίαση των κυριότερων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο. Θα εξεταστούν επίσης χαρακτηριστικά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο.

Σκοπός του μαθήματος είναι μια πρώτη γνωριμία των φοιτητών με θέματα της βυζαντινής αρχαιολογίας, και συγκεκριμένα με τα δύο κυριότερα πεδία της, την αρχιτεκτονική και τη ζωγραφική.

Εξετάζεται γραπτά.

Τα θέματα θα εξεταστούν ανά εποχή, ξεκινώντας από την Παλαιοχριστιανική εποχή (αρχιτεκτονική – ζωγραφική) και τελειώνοντας με τα ψηφιδωτά και τις τοιχογραφίες της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη.

ΑΒΥ 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Τεχνικές, εικονογραφία, εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπία. Παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, σχολές).

Σκοπός του μαθήματος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από το β' εξάμηνο σπουδών σε θέματα βυζαντινής ζωγραφικής.

Εξετάζεται γραπτά.

Αρχικά θα εξεταστούν τα παλαιοχριστιανικά ζωγραφικά σύνολα Ανατολής και Δύσης, ενώ από την Εικονομαχία και έπειτα η παρουσίαση – όπως είναι φυσικό – θα περιοριστεί στα μνημεία της Ανατολής.

ΑΒΥ 737 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

ΑΒΥ 779 ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Μεταξύ του 3^{ου} και 4^{ου} αιώνα η Καππαδοκία - παλαιά ρωμαϊκή επαρχία με πρωτεύουσα την Καισάρεια - αποτέλεσε ένα σημαντικό κέντρο της πρώιμης χριστιανικής περιόδου. Παρόλο που δεν έχουν σωθεί ιστορικές και αρχαιολογικές πηγές για την περιοχή, στην Καππαδοκία διατηρούνται εκατοντάδες μεσαιωνικές εκκλησίες και παρεκκλήσια λαξευμένα στο βράχο που σε πολλές περιπτώσεις διασώζουν σημαντικά στοιχεία του αρχικού τους ζωγραφικού διακόσμου. Σε αυτή τη μοναδική καλλιτεχνική κληρονομιά πρέπει να προστεθούν και σημαντικές αρχιτεκτονικές μαρτυρίες, όπως μοναστηριακά συμπλέγματα, οικισμοί και οχυρά.

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση μνημείων της Καππαδοκίας από τις απαρχές της χριστιανικής περιόδου, έως την μεγάλη άνθιση του 10^{ου} και 11^{ου} αιώνα και τον ερχομό των Σελτζούκων.

Θεματικές ενότητες των παραδόσεων θα αποτελέσουν η περιγραφή των μνημείων ανά περιοχή, με ιδιαίτερη προσοχή στις εκκλησίες στο Göreme και η παρουσίαση των κύριων ζωγραφικών συνόλων και εικονογραφικών θεμάτων.

Προβλέπονται προαιρετικές γραπτές εργασίες και η παρουσίασή τους σε ειδικό σεμινάριο.

ΑΒΥ 754 ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Το μάθημα έχει ως στόχο να αναλύσει τις τύχες της βυζαντινής παρουσίας στην Ιταλία μέσα από τη μελέτη τόσο του υλικού πλούτου όσο και της πολιτιστικής παράδοσης. Το κεντρικό θέμα των μαθημάτων θα είναι μνημεία σε μεγάλες πόλεις της τέχνης όπως η Ρώμη, Ραβέννα, η Βενετία και το Παλέρμο, καθώς και στις λιγότερο γνωστές περιοχές της ακτινοβολίας του ιταλο-βυζαντινού πολιτισμού. Ιδιαίτερη προσοχή θα αφιερωθεί επίσης στις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ της ιταλικής χερσονήσου και το Βυζάντιο στα χρόνια από την οριστική εγκατάλειψη των τελευταίων Βυζαντινών εδαφών στην Ιταλία τον ενδέκατο αιώνα μέχρι τις αρχές του ευρωπαϊκού Ουμανισμού.

Αν υπάρξουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκδρομή στην νότια Ιταλία.

ΑΒΥ 780 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του μαθήματος: Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Σκοποί και Στόχοι: Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 804α ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 18^ο ΑΙ.

(ΜΑΡΓΑΡΗ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης – οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονόμηση στον 19^ο και 20^ο αι. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι τον 18^ο αι. Τέλος θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης – μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιοκρατικά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

Σκοποί

Να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου

Να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και των έργων τέχνης

Να γίνει κατανοητή η πολυδιάστατη οντότητα του έργου τέχνης ως υλικού αντικειμένου, ως ιστορικού τεκμηρίου αλλά και ως παράγοντα διαμορφωτικού της ιστορίας

Να παρουσιαστεί η ιδιαιτερότητα του κλάδου, και να αξιολογηθούν κριτικά τόσο οι διαφορές του με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία, όσο και οι σημερινές του συγκλίσεις με τις υπόλοιπες ιστορικές σπουδές

Να δοθεί μία πρώτη ιστορική επισκόπηση της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης κατά τα πρώτα της βήματα μετά την Αναγέννηση

Στόχοι

Να παρουσιαστεί η ιστορία του χώρου, οι διαφορετικές και ιστορικά συγκεκριμένες του μεταμορφώσεις ανάλογα με τις κοινωνικές προτεραιότητες των ομάδων που τον καλλιέργησαν.

Να κατανοηθεί με βάση το παράδειγμα της ιστορίας της τέχνης η ιστορική σχετικότητα των επιστημονικών κλάδων, οι ριζικές τους αλλαγές ανά περίοδο και άρα οι ίδιοι οι κοινωνικοί και ιστορικοί μηχανισμοί συγκρότησης της γνώσης και των επιστημών.

Να αξιολογηθεί η αλληλοσυμπληρωματικότητα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων, προσεγγίσεων και ερμηνειών των έργων τέχνης, και να γίνει φανερός ο τρόπος με τον οποίο αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις αλήθειες κάθε φορά της εκάστοτε ερμηνευτικής γωνίας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην αναγεννησιακή Ιταλία.

INT 822 Η ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΖΩΗ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΥ, 1848-1939

(ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΥ)

Το μάθημα θα προσφέρει μία συνολική επισκόπηση των εννοιών της μοντερνικότητας και του μοντερνισμού στην νεώτερη τέχνη, και θα εξετάσει αναλυτικά τις επαναστατικές τομές στην

ιστορία της ευρωπαϊκής τέχνης και πολιτισμού από τον γαλλικό και βρετανικό ρεαλισμό και προραφαηλιτισμό μέχρι τα εμπρεσιονιστικά και μετα-εμπρεσιονιστικά ρευμάτα των τελών του 19^{ου} και των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Επίσης θα αναλυθούν τα διαφορετικά είδη συμβολιστικών ρευμάτων, οι εξελίξεις στην διακόσμηση, τις εφαρμοσμένες και χειροτεχνικές τέχνες αλλά και το σχέδιο και την αρχιτεκτονική της Art Nouvό και της Βιενέζικης Πρωτοπορίας (Κλίμτ, Βιενέζικο Σχίσμα κλπ). Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με τα κινήματα του γαλλικού και γερμανικού εξπρεσιονισμού – Φωβιστές, Γέφυρα και Γαλάζιος Καβαλάρης.

Σκοποί

Το μάθημα σκοπεύει να

- δώσει μία συνολική εικόνα του καλλιτεχνικού κόσμου στον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, με έμφαση στα βασικά κινήματα και έργα
- καταδείξει τον κεντρικό ρόλο που παίζουν νέες φιλοσοφικές και εννοιολογικές κατηγορίες, αλλά και ο ίδιος ο γραπτός, κριτικός και θεωρητικός λόγος ως προς τη διεκπεραίωση της ριζικής τομής που συντελείται αυτή την περίοδο στα δυτικά μέσα αναπαράστασης

Στόχοι

- να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις της καλλιτεχνικής παραγωγής με την ιστορική πραγματικότητα στην ευρεία της έννοια: δηλ. οι στενές σχέσεις των μεγάλων καλλιτεχνικών ρήξεων της εποχής αυτής με την πολιτική, τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό αλλά και τους πλατύτερους νεωτερικούς μετασχηματισμούς που επιβάλλονται αυτή την εποχή
- να φανερωθεί ο ιστορικός ρόλος του διαιρεμένου δημόσιου πεδίου και της κριτικής υποδοχής των έργων – δηλ. του τύπου αλλά και των άλλων δημόσιων συζητήσεων που διεξάγονται γύρω από την τέχνη – κατά τη νοηματοδότηση των έργων τέχνης. Να καταδειχθεί δηλαδή η σημασία που έχει η δημόσια συζήτηση και η κοινωνική πρόσληψη των έργων τέχνης κατά τη διαμόρφωση και εκλέπτυνση των νοημάτων, των ρόλων, των προσδοκιών και των στοχευσεών που τους επιφυλάσσονται, κατά την κυκλοφορία τους στον κοινωνικό-ιστορικό χώρο
- Να αποκαλυφθεί η ποικιλία των νέων μέσων και των τεχνικών – φωτογραφία, κινηματογράφος, κολλάζ, αντικείμενα – αλλά και των νέων τρόπων και μορφών καθημερινής ζωής και εργασίας που σχετίζονται με την εκρηκτική αυτή καλλιτεχνική περίοδο
- Να καταδειχθεί ο κεντρικός ρόλος της τέχνης, από τη μία, ως ιστορικής πηγής για αυτήν την περίοδο, και, από την άλλη, ως διαμορφωτικού παράγοντα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος

INT 834 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2016-17*

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
491	Η εθνογραφία των αστικών κέντρων.	Κ. ΜΠΑΔΑ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η Ιστορική Διαδρομή της Ελληνικής Ενδυμασίας. Μορφολογία και Κοινωνική Λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
502	Δημοτικό τραγούδι - Μουσικολογική προσέγγιση	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία – Λαϊκός Πολιτισμός».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 491 Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

(Κ. ΜΠΑΔΑ)

Περίληψη: Κριτική παρουσίαση των όρων καθυστέρησης της έρευνας των αστικών κέντρων. Η αστική Λαογραφία και η αστική Ανθρωπολογία. Θέματα, θεωρίες και μέθοδοι προσέγγισης. Θεματικά πεδία έρευνας: Η ανίχνευση της ιστορικότητας της κοινωνικής και πολιτισμικής φυσιογνωμίας των αστικών κέντρων. Φάσεις αστικοποίησης, οι Πρόσφυγες του 1922, οι εσωτερικοί μετανάστες στην πόλη. Το αγροτοαστικό συνεχές ως εμπειρία της Ελλάδας. Κοινωνική και πολιτισμική διαστρωμάτωση. Οι πολιτισμικές εκφράσεις του λαϊκού στην πόλη: ρεμπέτικο, Καραγιούζης, λαϊκό τραγούδι. Η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του αστικού τόπου και τοπίου. Η πόλη ως τόπος του Άλλου. Διαδικασίες ένταξης, ταυτότητες, ετερότητες, αποκλεισμοί. Πόλη, χώρος και φύλο. Μνήμη, χώρος και μνημονικοί Τόποι.

Μαθησιακοί στόχοι: α) Η απόκτηση εθνογραφικής/ διεπιστημονικής ευρύτερα γνώσης για την προσέγγιση του αστικού και αστιακού τόπου ως μια μεταβαλλόμενη κοινωνική και πολιτισμική πολυπλοκότητα και ως τόπου παραγωγής και αναπαραγωγής Πολιτισμών ετερότητας, πολιτισμικών ταυτοτήτων και ετεροτήτων (στη βάση του φύλου, της φυλής, της τάξης κ.λπ). Η εξοικείωση των φοιτητών/ φοιτητριών με τις λαογραφικές, ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις και μεθόδους έρευνας του αντικειμένου.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση βάσει της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής, μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει εξασφαλιστεί προβιβάσιμος βαθμός στις γραπτές εξετάσεις του μαθήματος.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Η πορεία της έρευνας των αστικών Κέντρων. Θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, Ανάπτυξη επί μέρους θεματικών πεδίων που προβάλλουν την πόλη ως τόπου παραγωγής και αναπαραγωγής Πολιτισμών ετερότητας, πολιτισμικών ταυτοτήτων και ετεροτήτων (στη βάση του φύλου, της φυλής, της τάξης κ.λπ).

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση στους βασικούς όρους του τίτλου και του περιεχομένου του μαθήματος. Εξετάζονται οι όροι *έθνος*, *εθνοτική ομάδα*, «*φυλή*», *εθνος-κράτος*, *εθνική* και *εθνοτική ταυτότητα*, *εθνικισμός*, *εθνοτισμός*, *εθνισμός*, *εθνογένεση* με βάση την τρέχουσα και την επιστημονική τους χρήση και με επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι θεωρίες για το έθνος αναλυτικά και με βάση την ανθρωπολογική και γενικότερη βιβλιογραφία. Με αφετηρία τις δύο γνωστές και αντίθετες μεταξύ τους πολιτικές θεωρίες, την *ουσιοκρατική* και τη *βουλησιαρχική*, εξηγούνται οι πολιτικές διαστάσεις του ζητήματος με συγκεκριμένες αναφορές σε παραδείγματα από τη σύγχρονη πολιτική ζωή και στη συνέχεια εξετάζονται με κριτικό τρόπο οι βασικές επιστημονικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών γύρω από το έθνος και τα συναφή με αυτό ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την *ουσιοκρατική* και την *βουλησιαρχική*, παρουσιάζονται, με παραδείγματα και παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, η *οικονομιστική*, η *πολιτισμική*, η *εκλεκτικιστική* και η *ολιστική* θεωρία.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα Βαλκάνια με σκοπό μια γενικότερη εισαγωγή στην ιστορία και την εθνογραφία αυτού του χώρου. Μέσα από μια ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση εξετάζεται το ζήτημα της οριοθέτησης και της ενότητας του χώρου, η έννοια της *βαλκανικότητας* σε σχέση με τη γενικότερη συζήτηση περί κατασκευής της εικόνας των

Βαλκανίων εκ μέρους της Δύσης και τα σχετικά ζητήματα εθνο-πολιτισμικής ταυτότητας των λαών που ανήκουν σ' αυτό το χώρο. Έτσι παρουσιάζονται ο τόπος και άνθρωποί του με ανθρωπογεωγραφικούς και ανθρωπολογικούς όρους και μέσα από μια ιστορική βεβαίως οπτική.

Σε ξεχωριστή ενότητα εξετάζεται η περίοδος της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, με έμφαση στο σύστημα των *μιλλέτ*, προκειμένου να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυσκολίες μετάβασης από αυτό το σύστημα στα νεωτερικά έθνη-κράτη. Με βάση ιστορικές μελέτες αλλά και κείμενα περιηγητών παρουσιάζεται η κατάσταση πριν από το έθνος με αναφορές στα εθνογραφικά δεδομένα της εποχής.

Η διαδικασία μετάβασης από την οθωμανική κυριαρχία στα έθνη-κράτη αποτελεί αντικείμενο μιας επόμενης ενότητας, στην οποία ως βασικός στόχος ορίζεται η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαστάσεων αυτού του φαινομένου με άξονα την έννοια της νεωτερικότητας και της συναφούς με αυτή εθνικής ιδεολογίας και γενικότερα του εθνικού φαινομένου. Εδώ καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν οι θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό με την ανάλυση και ερμηνεία των συγκεκριμένων διαδικασιών στο χώρο των Βαλκανίων. Η ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση εθνοτικών και εθνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο συγκρότησης των εθνών κρατών και της χάραξης των συνόρων. Σε αυτό το πεδίο η συζήτηση άπτεται του θεωρητικού ζητήματος των *ορίων* ανάμεσα στις εθνοτικές ομάδες και τις ταυτότητες, σε σχέση με το ζητούμενο της εδαφικής οριοθέτησης των εθνών.

Στα επόμενα μαθήματα το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε ζητήματα συνόρων και ταυτοτήτων με βάση την περίπτωση της Ελλάδας και της σχέσης της με τα κράτη που συνορεύει. Έτσι, γίνονται αναφορές στη Θράκη και στα ζητήματα που αφορούν τις ελληνο-τουρκικές και ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, με έμφαση πάντοτε στα ζητήματα των εθνοτικών/εθνικών ταυτοτήτων, στη Μακεδονία και στα ανάλογα θέματα, και στην Ήπειρο, που τίθεται το ζήτημα των ελληνο-αλβανικών σχέσεων, με έμφαση στο «Βορειοηπειρωτικό» ζήτημα και το «ζήτημα των Τσάμηδων».

Στο πλαίσιο της παραπάνω ενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται σχετικά κείμενα, τα οποία φωτίζουν όλα αυτά τα ζητήματα με έναν διαφορετικό τρόπο, καθώς γίνεται προσπάθεια τα κείμενα αυτά να προέρχονται από διάφορες πλευρές, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν, με βάση τις συγκριτικές προσεγγίσεις, με ποιον τρόπο χρησιμοποιούνται οι «πηγές», τα αρχεία κ.λπ και πώς συγκροτούνται οι διάφορες εθνικές αφηγήσεις. Όλο αυτό το θέμα συνδέεται με το ολοένα και περισσότερο αναπτυσσόμενο πεδίο της *αρχαικής εθνογραφίας*, με την οποία έμπρακτα εξοικειώνονται οι φοιτητές. Στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, γίνεται και ανάλυση περιεχομένου διακηρύξεων ή άλλων προγραμματικών κειμένων επιμέρους εθνικών κινημάτων στο χώρο της Βαλκανικής, στα οποία αποτυπώνονται τα τυπικά χαρακτηριστικά των εθνικών ιδεολογιών, όπως για παράδειγμα η συγκρότηση του γραμμικού εθνικού χρόνου με βάση την κοινή καταγωγή από έναν αρχαίο πρόγονο και η διεκδίκηση ενός ομοιογενούς εθνικού ζωτικού χώρου.

Στόχοι:

Να κατανοήσουν οι φοιτητές το εννοιολογικό περιεχόμενο και την αναλυτική χρησιμότητα των όρων *έθνος*, *εθνοτική* ομάδα και τα παράγωγά τους. Να προσεγγίσουν, με βάση τα παραπάνω εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία και με όρους ιστορικότητας, το ζήτημα της *βαλκανικότητας*. Να αντιληφθούν τη διαδικασία μετάβασης από την πολυ-εθνοτική οθωμανική αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη. Να γνωρίσουν τα εθνογραφικά «δεδομένα» του χώρου και τις χρήσεις στο πλαίσιο των εθνικών κινήματων. Να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική προσέγγιση και την εθνογραφική μέθοδο γενικά αλλά και ειδικότερα με την αρχαική εθνογραφία. Να γνωρίσουν τόσο την ανθρωπολογική όσο και την ιστορική βιβλιογραφία, αλλά και τα περιηγητικά κείμενα που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την κατάσταση στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος.

Οι φοιτητές μπορούν να ειπουν προαιρετικές εργασίες και να τις παρουσιάσουν στο μάθημα. Αυτές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την τελική αξιολόγησή τους. Η εξέταση είναι

προφορική. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αποστολή για άσκηση στην επιτόπια έρευνα.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχέτισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα και Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Η ενδυμασία στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηκομοώντων* Αχαιών, ο *περικαλλής πέπλος* και το *αργύφρον φάρος* των *καλλιπλοκάμων* γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτυχωτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι *χιτώνες* και *μάτια*, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, *ακμή* και *παρακμή* της *τηβέννου*, ελληνιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η τουρκοκρατία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα “παραδομένα” και τα “φράγικα”. Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι: Η ανάλυση των ενδυματολογικών συστημάτων του ελληνικού παρελθόντος (προϊστορία, αρχαϊκοί, κλασικοί, ελληνιστικοί, ρωμαϊκοί χρόνοι, βυζαντινή εποχή) έχει ως σκοπό την κατανόηση της ανάπτυξης και της κοινωνικής λειτουργίας των ελληνικών τοπικών ενδυμασιών των νεώτερων χρόνων (οθωμανική κυριαρχία/λατινοκρατία, 19^{ος} αι. - Β' Παγκόσμιος πόλεμος), οι οποίες αναδείχτηκαν σε εκείνα τα μεταβλητά στοιχεία του πολιτισμού της ελληνικής κοινότητας, που, όπως και η αρχιτεκτονική, αποκρυσταλλώθηκαν, εν τέλει, σε εικαστικές διαλέκτους, σε «κείμενα σελίδων» της πολιτιστικής πορείας κάθε κοινότητας. Το μάθημα αποβλέπει στο να εφοδιάσει τους φοιτητές -μελλοντικούς εκπαιδευτικούς ή επιμελητές ενδυματολογικών συλλογών- με επαρκείς γνώσεις, όχι μόνο για το σχολιασμό των ελληνικών ενδυμασιών, όποτε απαιτηθεί κατά την εκπαιδευτική πράξη, αλλά και για τη διαχείρισή τους σε ένα μουσειακό περιβάλλον, καθώς και για την «αναπαράστασή» τους (κάτι που αποτελεί και τη συνηθέστερη σήμερα σχέση μας ιδιαίτερα με τις τοπικές ενδυμασίες, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολιτιστικών, χορευτικών και άλλων συλλόγων).

Τρόπος εξέτασης: (α) Γραπτές εξετάσεις. (β) Προαιρετικές γραπτές εργασίες (που παρουσιάζονται και προφορικά υποχρεωτικά). (γ) Προαιρετική η συμμετοχή στις εκπαιδευτικές εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ.

Διάγραμμα παραδόσεων: Βλ. τις βασικές θεματικές ενότητες του μαθήματος όπως παρουσιάζονται στην περίληψη ανωτέρω. Επίσης, αναλυτικά το πρόγραμμα των μαθημάτων κατά διδακτική εβδομάδα, τους μαθησιακούς στόχους αναλυτικά, βιβλιογραφία καθώς και την εξεταστέα ύλη του μαθήματος βλ. στο: <http://users.uoi.gr/mvrelli>

ΛΑΟ 502 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ – ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Περίληψη: Στο μάθημα δίνεται ο ορισμός και το περιεχόμενο του δημοτικού τραγουδιού και της παραδοσιακής μουσικής γενικότερα, σύμφωνα με την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία. Εξετάζονται και ερμηνεύονται οι όροι *λαός* & *λαϊκός*, μέσα από μια διεπιστημονική

προσέγγιση: Λαογραφία, Εθνολογία, Κοινωνιολογία, Ανθρωπολογία, Εθνομουσικολογία. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι νόρμες που διέπουν τη λαϊκή μουσική δημιουργία.

Παρουσιάζεται η θεματολογία και το ρεπερτόριο του δημοτικού τραγουδιού, σύμφωνα με τα κριτήρια ταξινόμησης των: Στ. Κυριακίδη, Δ. Λουιάτου, Ν. Πολίτη (Κ.Ε.Ε.Λ.), Ε. Καψωμένου και Γ. Αμαργιανάκη.

Παρουσιάζονται, επίσης, οι διαφορές μεταξύ νησιωτικής και στεριανής Ελλάδας, σ' επίπεδο ενοργάνωσης, στίχου, μουσικο-ποιητικής δομής, αυτοσχεδιασμού, ενδυμασίας και ύφους.

Τέλος, μέσα από τους εθνογραφικούς χάρτες παρουσιάζονται και αναλύονται οι τοπικές μουσικο-χορευτικές παραδόσεις και ταυτότητες ανά γεωγραφική περιοχή (μουσικοί χάρτες): Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Μοριάς, Στερεά Ελλάδα, Β. Αιγαίο, Ν. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόνιο.

Τα μαθήματα συνοδεύονται από οπτικο-ακουστικό υλικό. (CDs, DVDs, PPT)

Μαθησιακοί στόχοι:

- α) να γνωρίσουν οι φοιτητές τα χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού
- β) να γνωρίσουν τις διαφορετικές μουσικο-χορευτικές ταυτότητες της Ελλάδας μέσα από την εθνογραφική έρευνα
- γ) να κατανοήσουν οι φοιτητές τη συμβολή της επιτόπιας έρευνας για την καταγραφή, διάσωση και διάδοση της παραδοσιακής μουσικής
- δ) να γνωρίσουν τη σχετική με το θέμα μουσικολογική, λαογραφική και ανθρωπολογική βιβλιογραφία.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

1. Εννοιοδότηση των όρων *λαός*, *λαϊκός*, *παραδοσιακή μουσική* και *μουσικές παραδόσεις*. 2. Λαογραφικά και μουσικολογικά χαρακτηριστικά δημοτικού τραγουδιού. 3. Είδη αυτοσχεδιασμού. 4. Ζυγίες και κομπανίες. 5. Μουσικά παραδείγματα ανά γεω-πολιτισμική περιοχή.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις. Εργασία: ΟΧΙ

Επιπαιδευτική δραστηριότητα: Προαιρετική: Επίσκεψη στο Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων –Κέντρο Εθνομουσικολογίας (Αθήνα)

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μάθημα στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/dalianoudi/dimotiko_tragoudi.htm

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2016-17
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
1	Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Π. Υπότροφος	Β' (Υ)
2	Ανθολογία Ρωμαϊκής Ιστοριογραφίας (Λατινικά)	Λατινική Φιλολογία	Φ. Πολυμεράκης (2 τμήματα)	Β' (Υ)
3	Ομήρου Ιλιάδα	Κλασική Φιλολογία	Σ. Κωνσταντινίδη (2 τμήματα)	Δ' (Υ)
4	Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογραφοί	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Δ' (Υ) Κατεύθυνση Ιστορίας

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ Φ.Π.Ψ.

A.A	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
1	Διδακτική της Ιστορίας (ΦΠΠ 172)	Διδακτική	Παπακωνσταντίνου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
2	Θεωρίες της διδασκαλίας: Γνώση, σχολείο και ιστορία. Παλιές και νέες προσεγγίσεις στη διδακτική του μαθήματος της ιστορίας (ΦΠΠ 174)	Διδακτική	Γκότοβος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
3	Διδακτική της Γλώσσας: Το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας (ΦΠΠ 175)	Διδακτική	Γκότοβος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
1	Εκπαιδευτική πολιτική II: Κοινωνικός αποκλεισμός, εκπαίδευση και πολιτική (ΦΠΠ 166)	Παιδαγωγικά	Σιάνου - Κύργιου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
2	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης II: Ανώτατη εκπαίδευση, κοινωνία και πολιτική (ΦΠΠ 169)	Παιδαγωγικά	Σιάνου Κύργιου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
3	Ιστορία της Εκπαίδευσης I: Η εκπαίδευση στον μακρύ 19ο αιώνα 1774-1888 (ΦΠΠ 170)	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
4	Ιστορία της Εκπαίδευσης II: Ο Εκπαιδευτικός Δημοτικισμός 1888-1976 (ΦΠΠ 176)	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

5	Οργάνωση και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος (ΦΠΠ 100)	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
6	Εκπαίδευση και αγορά εργασίας (ΦΠΠ 138)	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
7	Παιδαγωγική Ανθρωπολογία: Η σκοπιά της κοινωνικής κατασκευής (ΦΠΠ 173)	Παιδαγωγικά	Μπενινάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
8	Συμβολικές διαστάσεις της εκπαίδευσης (ΦΠΠ 177)	Παιδαγωγικά	Μπενινάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
9	Παιδαγωγική Ψυχολογία I: Θεωρίες Μάθησης (ΦΠΠ 171)	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
10	Παιδαγωγική Ψυχολογία II: Θεωρίες κινήτρων (ΦΠΠ 162)	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
11	Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Η "Διάπλαση" των εκπαιδευτικών (ΦΠΠ 178)	Παιδαγωγικά	Παπακωνσταντίνου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	FAX	E-MAIL
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	5186	05273	nanastas@cc.uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία	05119	05256	pantonop@cc.uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05107	05257	agvlach@cc.uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@cc.uoi.gr
Γεωργίου Γιάννης	Διοικητικός Υπάλληλος		07232	07035	ygeorg@cc.uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ιστορία και πολιτισμός των Αράβων	05121	05256	eliagian@cc.uoi.gr
Δαλιανούδη Ρενάτα	Λέκτορας	Λαογραφίας/ Μουσική παράδοση	05152		rdalian@cc.uoi.gr
Δασούλας Θεοφάνης	ΕΕΔΙΠ				fdasoulas@cc.uoi.gr
Ζαριδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05118	05273	kzaridi@cc.uoi.gr
Κολτσίδα Μαρία	Δ. Υπάλληλος		07441	07035	mkoltsida@cc.uoi.gr
Κόμης Κων/νος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05225	05273	kkomis@cc.uoi.gr

Κουλακιώτης Ηλίας	Λέκτορας	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05279		koulakio@cc.uoi.gr
Κωνσταντακοπούλου Αγγελική	Αν. Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βαλκανική Ιστορία	05142	05256	aconstan@cc.uoi.gr
Κωνσταντινίδης Ν. Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05140	05256	cconstan@cc.uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Αρχαία Ελληνική Ιστορία	05219	05256	kaliampi@cc.uoi.gr
Λώλος Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05230	05257	ilolos@cc.uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05242	05273	amandyl@cc.uoi.gr
Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05129	05257	amantas@cc.uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05223	05273	amahaira@cc.uoi.gr
Μπάδα Κωνσταντίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05150	05299	kbada@cc.uoi.gr
Μπαμπούιν Αντρέα	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05131	05257	ababuin@cc.uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05124 07232		lmpellos@cc.uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@cc.uoi.gr

Νικολάου Γεώργιος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05145	05223	nikolaou@cc.uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05224	05256	apanagor@cc.uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Γραμματεία/ Προϊσταμένη		07231	07035	krapadim@cc.uoi.gr
Παπαστεφανάκη Λήδα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05137	05273	lpapast@cc.uoi.gr
Παππά Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05125	05257	vasopapa@cc.uoi
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@cc.uoi.gr
Σαραφιανός-Μπογιατζής Αριστείδης	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορία της Τέχνης	05240	05257	asarafia@cc.uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05148 07181	05256	chstavra@cc.uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05123	05256	itzamtzi@cc.uoi.gr
Τσιαντής Κώστας	Δ. Υπάλληλος		07232	07035	
Φατούρου Όλγα	Διοικητική Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@cc.uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Λέκτορας	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05104	05273	lflitour@cc.uoi.gr
Φωτιάδης Μιχάλης	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05103	05257	mfotiadi@cc.uoi.gr

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Χρήστος Σταυράκιος (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Βασιλική Παππά (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης)

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (Τομέας Λαογραφίας)

Λάμπρος Φλιτούρης (Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα